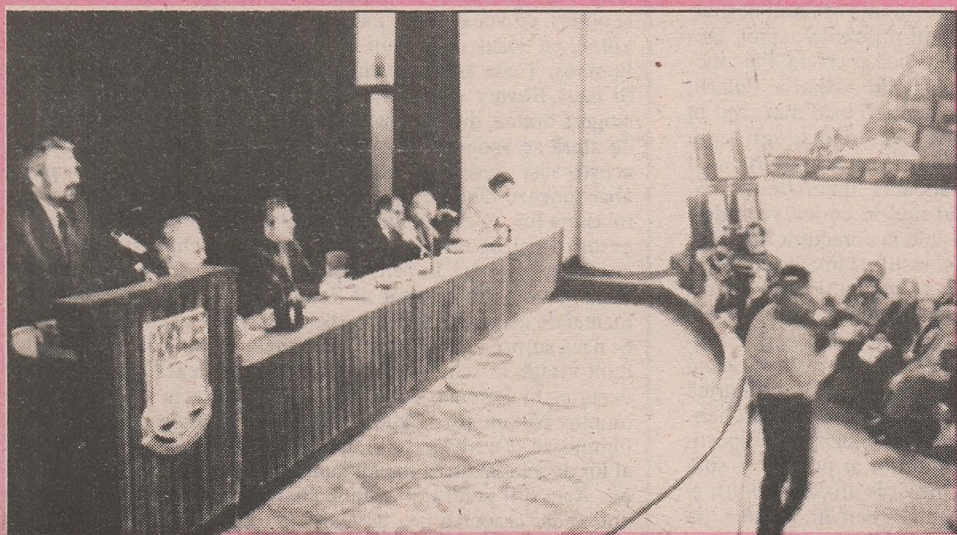

Luceafărul

Săptămânal de literatură. Nr. **5** (214), serie nouă. Miercuri 8 februarie 1995. Preț: 500 lei

ADUNAREA GENERALĂ

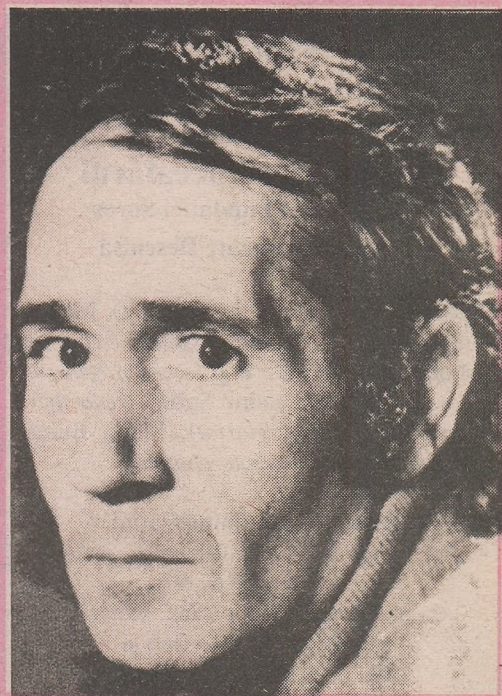
A UNIUNII SCRITORILOR DIN ROMÂNIA

● Amănunte în paginile 11 și 24

CIOTUL ȘI ALIOTMANUL

● Un eseu de Alexandru George

Autobiografia lui Ion Negoitescu

JURNALUL lui Alexandru Tatos

9.775

Scriitor și cetățean

Inclinația funciară spre contemplație îl face pe scriitor, pe artist în general, să fie vulnerabil în fața provocărilor realității, pe cât de diverse, pe atât de amăgitoare, și să se expună mai mult decât alte categorii profesionale riscului dezamăgirii sau, mai grav, al manipulării, acesta din urmă cu atât mai mare cu cât ingenuitatea și credibilitatea scriitorului sunt mai mari. Pe de altă parte, fără un dram de ingenuitate, opera literară e cartografie searbădă iar scriitorul, un administrator de locuri comune. Problema e cum să rezisti, ca scriitor, provocărilor realității fără să-ți diminuezi capacitatea de uimire și fără să-ți compromiți, într-un fel sau altul, talentul personal. Problemă străveche, pusă în toate epocile istoriei și în toate regimurile politice, cu răspunsuri numeroase care pot fi însă grupate în doar două mari variante. Prima ar fi **refuzul** scriitorului de a primi provocarea realității. Există o sumedenie de expresii istorice ale acestui refuz: retragerea în aerul steril al „turnului de fildeș”, dezinteresul față de tot ceea ce se află în afara instrumentarului scriitoricesc, renunțarea la prerogativele prezenței în Cetate, izolarea de lume, refugiul în proiectul imaginar, exprimarea exclusiv prin operă, sihăstria, ano-

de LAURENȚIU ULICI

nimatul, absența din cotidian. Nu o dată de-a lungul istoriei, mai cu seamă al istoriei mai vechi, una sau alta din aceste expresii ale refuzului de a primi provocarea realității s-a constituit într-o soluție fericită pentru un scriitor sau altul. Dar un lucru e limpede: bună sau rea, soluția aceasta e numai și numai individuală. Ea nu va îmbunătăți niciodată condiția scriitorului ca profesiune sau ca breaslă, în schimb, o poate înrăutăți prin chiar efectele imperativului pasivității pe care și-l revindică. Fiindcă a nu răspunde nicicum provocărilor realității e tot una cu a lăsa mișcării browniene a acesteia toată libertatea și nici un obstacol ordonator. A doua variantă de răspuns ar fi **acceptarea** provocării realității. Calea acceptării – tot istoria o atestă – este bifurcată: duce spre negocierea unei formule de adaptarea scriitorului la exigențele contextului social-istoric, dar duce și spre asumarea de către scriitor a unui rol activ în piesa realității. Poteca din urmă e a scriitorului cetățean și e singura care poate oferi o soluție, simultan individuală și de breaslă, pentru rezolvarea, în beneficiul scriitorului, a problemei rezistenței la provocarea realității. Sunt absolut convins că, într-un

stat de drept și democratic, scriitorul nu mai trebuie să delege altora sarcina abilitării sau reabilitării proprii sale condiții. Chiar istoria ultimilor cinci ani este mai mult decât elocventă într-o atare privință. De la existența socială a scriitorului – departe de a fi pe măsura contribuției lui la viața spirituală a cetățenilor României – la existența lui profesională – încă nerecunoscută de nomenclatorul profesiunilor din România – un șir lung de teme nerezolvate solicită prezența scriitorului în miezul realității. Pentru ca această prezență să nu fie zadarnică, e nevoie doar de două lucruri: de solidaritate și de respectarea legii morale.

Nu contest că solidaritatea scriitoricească este greu de realizat, mai ales astăzi, când despărțirile din motive de opțiune politică s-au radicalizat și diversificat peste măsură. Nu-i însă mă puțin adevărat că, tot astăzi, dificultățile cu care se întâlnește exersarea profesiei de scriitor sunt și ele peste măsură de mari, ceea ce ar trebui să conducă la o înțelegere mai dreaptă a nevoii de solidaritate și, în consecință, la eforturi mai consistente și mai concertate întru realizarea ei. Cât despre legea morală, aici totul e mai simplu, în sensul că aceasta nu poate fi nici sporită și nici scăzută, ea este sau nu este.

acolade

Un capitol din Marea Istorie a Utopiei

Potențial mă aflam, asemeni atâtor alți congeneri, „la mijloc de bun și rău”: pe de o parte cărțile, manuscrisele, gândurile mele arzând neclintite ca lumânările pe altarul Adevărului, iar pe de altă parte tot mai asurzitoarea propagandă oficială care vroia cu tot dinadinsul să prefacă cultura într-un soi de subprodus al ideologiei roșii și pe intelectual într-un soi de activist de partid incult și fără scrupule.

În fapt opresiunea dictaturii o resimțeam mai mult din interior, ca pe o treptată confiscare a ființei, ființă alarmată de tot ceea ce experiența imediată înregistra cu îngrijorare crescândă: degradarea relațiilor interumane, deteriorarea calității vieții, starea de suspiciune permanentă datorată în parte veghii omniprezente a securității...

Scrisul devenise în aceste condiții precare doar un mod de apărare pasiv atâta timp cât manuscrisele „incomode” nu puteau vedea lumina tiparului, un exercițiu intelectual absolut necesar pentru păstrarea integrității morale a celui care îl practica. Dar mai erau, în afara orelor de meditație și de scris în singurătate, cotidienele relații de serviciu, comunicarea inevitabilă cu ceilalți. Cum suspiciunea devenise de-a dreptul obsedantă, se impunea un

de GABRIEL STĂNESCU

cât mai strict examen al reacțiilor altora dar și al propriilor reacții în raporturile cu alții, așa că teama de a spune „prea mult”, de a te manifesta cu alte cuvinte ca un om întreg, de a rosti fără menajamente ceea ce gândeai și ceea ce simțea ai născut, din păcate, jumătăți de adevăruri și jumătăți de oameni cu jumătăți de suflete într-înșii... Nesinceritate, fățarnicie, oportunism. Să fi fost doar un sindrom al anxietății în cercul prea strâmt al exilului interior autoimpus? Și atunci de ce unul dintre congeneri mă avertizase într-o seară, mai în glumă, mai în serios: „Ochii mari și gura mică!” Ne aflam atunci mai mulți la o masă la Casa Scriitorilor dar nu puteam bănui care din noi era Iuda, vânzătorul de suflete, așa că ne suspectam fiecare în parte și toți deodată. Până și în camera de spital, unde am cheltuit o săptămână de convalescență în urma unei operații, începeam să mă tem de întrebări aparent nevinovate, fără importanță, până și la cozile alimentare resimțeam aceeași suspiciune.

Depersonalizare sau interiorizare accentuată? Greu de decis. Oricum, mă simțeam eu însumi vinovat pentru că nu „rupeam” din mine, pentru că nu reușeam să mă comport ca o adevărată

ființă gânditoare, pentru că nu luam atitudine, pentru că nu mă manifestam critic, pentru că tăceam, pentru că-mi era frică.

Oare în orice tip de dictatură se petrec astfel de lucruri? Dacă dictatorii se aseamănă oarecum în ceea ce privește comportamentul, de ce stările de lucruri ori resentimentele oamenilor nu ar fi în principiu asemănătoare? Unii spuneau că ar fi putut fi și mai rău... Mai rău decât atât? Nu era exclus, dar de ce? De ce trebuia să așezăm cu orice preț Răul înaintea Binelui când am fi putut vorbi, dacă nu de Bine, cel puțin de o oarecare Normalitate?

Dar să revenim: mă simțeam cu adevărat vinovat pentru că tăceam când ar fi trebuit să vorbesc? Poate că da, dar nu mai vinovat decât alții. De fapt aici cred că stă greșeala noastră, de a ne compara cu cei mai puțin buni decât noi, nu cu cei exemplari, și asta pentru că Istoria nu ne învățase nimic sau ea însăși fusese într-atât de falsificată încât nu mai puteam învăța nimic din ea...

Nevinovat credeam că sunt doar în măsura în care eram înclinat să caut rădăcinile răului „la vârf”, nu la baza piramidei sociale. Vinovat însă eram doar în măsura în care cu toții eram vinovați, acceptând de voie, de nevoie

toată această stare de lucruri ca pe un rău necesar, aprobând chiar în mod tacit tot ceea ce eră mai odios, mai respingător, mai inuman într-o dictatură.

În principiu, eram condamnați cu toții la tăcere? Să fi fost oare cu toții vinovați pentru că tăceam? Ce ne îndemna să ne comportăm asemeni unei gloate de lași? Frica? Da, frica. Ea devenise în toți acești ani personajul principal al existenței noastre, ea ne veghea somnul agitat, coșmaresc, cu ea ne trezeam dimineață de dimineață. Inventasem, pentru a scăpa de frică, absenteismul, inventasem scuza, inventasem nonconformismul ca manieră formală, dar rămâneam în continuare prizonierii ei. Mereu aveam impresia că altcineva scrie și gândește în locul meu, că cineva mă vizita în miezul nopții pentru a-mi răfoi manuscrisele. Îmi amintesc apoi orele de anchetă la sediul securității, apoi noaptea de coșmar dinaintea căderii lui Ceaușescu, securiștii în pufoaice kaki care veniseră cu ordine precise de arestare, apoi coloanele de demonștranți care se formaseră spontan a doua zi dimineață, apoi euforia generală din Piața Universității...

Frica noastră cea de toate zilele, frica noastră proverbială a căzut asemeni unui castel din cărți de joc. Ea care ne-a marcat ani în șir, ea care ne-a dominat psihic, care ne-a chinuit cu terfica-i omniprezență zile și nopți a fost alungată într-o dimineață de decembrie. Iar acum, la numai cinci ani de la teribilele întâmplări, acest personaj la fel de teribil nu mai constituie decât un mic capitol din Marea Istorie a Utopiei.

Mircea Florian, umanistul

În 1942, toamna, când mi-am început studenția, numele profesorilor de la Facultatea de Litere și Filosofie din București nu-mi erau total necunoscute. Știam de existența Școlii sociologice de la București (și deci știam cine era Dimitrie Gusti). Unul din cei mai apropiați studenți ai lui Gusti, ce se formase în spiritul acestei Școli, Dumitru Papadopol, îmi era profesor la Turnu-Severin. Citisem o parte din amintirile literare ale lui Ion Petrovici, mă impresionase, prin erudiție, Tudor Vianu.

Cunoșteam și alte nume de profesori de la alte universități din țară: aveam o admirație delirantă pentru G. Călinescu, eram frenetizat de Lucian Blaga. Mai ales Blaga devenise pentru generația mea un adevărat idol, după ce-i citisem **Spațiul mioritic** și, desigur, poemele. Nu știam ce să prețuiesc mai mult, poezia sau filosofia acestui exemplar singular al spiritualității românești.

Despre Mircea Florian*) nu știam mare lucru. Urma să-i audiez cursurile de istoria filosofiei antice și medievale, materie considerată, de regulă, mai aridă. Ion Petrovici vorbea, în același cadru, despre filosofia modernă, domeniu mult mai interesant, după opinia noastră de atunci.

Venisem la prima prelegere (cea de deschidere) a lui Mircea Florian cu oarecare neîncredere și această convingere era până la un anumit punct justificată, în raport cu fascinația fără limite pe care o exercita asupra mea Lucian Blaga. Deși mă așteptam la o primă lecție despre începuturile filosofiei grecești, profesorul a ținut să facă o foarte originală introducere în filosofie, vorbindu-ne despre **problema filosofiei**, despre prestigiul inițierii filosofice în lumea modernă, combătând iraționalismul contemporan, citându-i (și pozitiv, și negativ), cu convingătoare îndreptățire, pe existențialiști. Cunoșcător la page al lui Sören Kierkegaard, Martin Heidegger sau Gabriel Marcel, Mircea Florian ne introducea într-o problematică de-a dreptul seducătoare.

Dar ce m-a impresionat în mod deosebit, era maniera în care-și expunea ideile. Era vizibilă frământarea profesorului, cu toate că-și alesese în sala de curs (Amfiteatrul „Titu Maiorescu”) un punct fix, ca o ancoră, mai exact un sprijin metafizic, care-i asigura **aventura** în care se angajase. Îi priveam fruntea imensă sub care, dacă ar fi fost de față, Camil Petrescu ar fi văzut idei.

Combătea, dar în același timp justifica aportul existențialiștilor la **salvarea** gândirii europene într-o vreme în care, parafrazând pe Gabriel Marcel, filosofia nu făcea decât „raiduri efemere în ceața incalificabilului” și-n care știința devenea din ce în ce mai mult „o babă cicălitoare”. În maniera sa originală de prezentare a fenomenelor și relațiilor ideatice, Profesorul oficia parcă după un ceremonial inițiat, cu o eleganță ușor studiată care-i dădea o turnură romantică.

Cursul de istoria filosofiei pe care ni l-a ținut în acei ani, dar mai ales cel de metafizică, aducea o evidentă noutate în materie de gnozeologie, noutate pe care a ilustrat-o și-n lucrările sale tipărite (**Cunoașterea și existența**). Totul (și conținutul și dialectica argumentării) îl recomanda pe Mircea Florian

de EMIL MANU

ca pe un gânditor de formație originală adecvat raționalistă. Nu-mi explic de ce după 1948 a fost ținut un deceniu (Obsedantul deceniu!) în afara cadrului profesional pe care-l slujise cu atâta strălucire!

L-am întâlnit adeseori în acei ani triști, când lucra fără să semneze (mi se pare) și când îmi vorbea cu un optimism stoic despre depășirea acestei crize a culturii și a valorilor românești și nu numai. Asistăm, îmi spunea, la un „masacru al valorilor”. Erau anii când George Călinescu era scos de la catedră, când lui Lucrețiu Pătrășcanu i se suspenda orice relație cu „lumea de mâine”, pe care o dirijau niște sferotodocți politici; când lui Tudor Vianu i se interziceau conferințele despre Shakespeare, la care venea „prea multă lume” din afara Facultății.

În anul universitar 1942 - 1943, Mircea

Florian a ținut, așa cum spuneam, un curs fascinant de metafizică, disciplină pe care mulți dintre colegii mei o considerau inutilă prin caracterul ei prea speculativ, dar Mircea Florian a reabilitat, dacă se poate spune așa, această disciplină, vorbind ca un magistru inspirat (desigur fără cabotinism). Își rostea liber prelegerile, foarte cursiv, cu un limbaj abstract, totuși voluptuos; venea întotdeauna cu un costum de culoare închisă, cu cravata de aceeași nuanță și cămașă albă, cu manșete evidente, deci cu o ținută **retro**, cum ar spune studenții de azi.

În primăvara anului 1943; dacă nu greșesc, a venit la București metafizicianul german Neculai Hartmann, întemeietorul unui vast sistem ontologic, cu orientare raționalistă. Despre acest mare nume al culturii europene, Mircea Florian a vorbit la finele unei prelegeri, invitându-ne să audiem conferința filosofului german. Dar ceva mai mult, bănuind că

Hartmann va vorbi într-o sală aproape goală, ne-a chemat pe câțiva studenți de-o parte și ne-a spus: „Trebuie să veniți. Nici eu nu-i iubesc pe oamenii politici ai Germaniei de azi. (Știam că fusese în primul război mondial prizonier împreună cu Camil Petrescu, într-un lagăr german). Eu iubesc pe marii poeți și filosofi germani și Hartmann, ca și Heidegger, e un mare filosof.”

M-am convins chiar din primul an de facultate că în filosofia românească numai două minți se frământau: Lucian Blaga și Mircea Florian. Primul, un mare poet și un filosof cu un sistem foarte original și cel de al doilea un mare profesor care trăiește filosofia și care explică cele mai abstracte noțiuni ca un filosof antic rătăcit la o catedră modernă. Nu știu de ce îl apropiam de Vasile Pârvan.

În 1945 - 1946 filosoful a primit și o funcție administrativă ca director al editurii „Casa școalelor”. L-am vizitat acolo în câteva rânduri cu treburi sau chiar fără treburi. În toate aceste vizite m-a primit cu afecțiune.

Într-una din vizitele lucrative i-am cerut acordul pentru înscrierea la doctorat cu teza „Idea de criză în cultura europeană”. A fost bucuros că mi-am ales un subiect inspirat, în mod evident, de cursurile sale. M-a sfătuit să-mi restrâng cercetarea la epoca interbelică, epoca cea mai bântuită de crize din toată istoria vechiului continent. Nu știam, atunci, în 1946, ce-o să urmeze.

Și-a amintit că mă preocupase tema și-ntr-o lucrare de seminar („Frica de timp a omului contemporan” sau „Între agonă și agonie”, un fragment publicat în revista **Lumea**, 1945) și pe loc, fără să mai consulte vreun tabel, mi-a dictat cel puțin zece titluri de volume, toate de referință, apărute în Franța și Germania în ultimii ani, dând la fiecare anul apariției și editura.

Sfatul profesorului, în legătură cu teza mea de doctorat, era, în realitate, un punct de vedere al său, indicându-mi în final să-mi restrâng lucrarea la existențialism, curent de mare actualitate atunci, care, ca să rezolve criza omului contemporan, a limitat problemele filosofiei, în așa fel ca să le poate stăpâni teoretic, făcându-le însă mai vitale și mai dense. Îmi vorbea pe un ton afectiv de salvarea culturii europene din criza în care se afla în anii războiului, filosofia fiind chemată la această dezbateri în cadrul unei noi discipline - crizeologia, omul european fiind considerat în filosofia europeană un ins schizoid. Mircea Florian, prin toată activitatea sa de filosof și de profesor, nu împărțea această diagnosticare, promovând în toate cărțile sale un sentiment umanist, în fond o încercare de salvare a omului contemporan. Și Profesorul adăuga cu ochii anorați parcă în azur: „Nu știu dacă eu și studenții mei nu vom asista în loc de salvarea omului, la-un masacru al valorilor.”

Și acest masacru s-a produs, și filosofii nu l-au putut opri, atunci.

*) Acest articol a făcut parte din sumarul unui volum omagial dedicat lui Mircea Florian, la centenarul nașterii sale (1988), ce urma să apară (ingrijit de Victor Iliescu) la Editura Eminescu. Din motive necunoscute, cel puțin mie (poate le cunoaște dl. Dulea?), volumul n-a mai apărut.

NAVETA SPAȚIALĂ

Pretenția stupidă a povestitorului (nuvelist cu trei volume de succes) că poate ști ce vede și simte personajul căruia i-a conturat chipul, i-a măsurat statura și i-a urmărit mersul...

Personajul abia a făcut câțiva pași, s-a oprit la chioșcul cu ziare, a deschis **Cotidianul** la fotografiile înfățișând ruinele fumegânde ale orașului Kobe, luată la câteva ore după catastrofalul cutremur, că și-a și amintit noaptea de groază a aceluia început de martie bucureștean când, străbătând bulevardele împreună cu Cella, descoperirea prin negura prafului înecăcios, la lumina intermitentă a farurilor multitudini de automobile (toate mașinile orașului, cuprinse de nebunie, alergau care încotro), ziduri oribile desfăcute din corpul unei clădiri, scări interioare atârând pe fațada blocului **Scala**, maldăre de cărți în mijlocul străzii **Conta**, cofetăria **Nestor** îngropată într-un morman de moloz, frumoasa casă boierească de pe **Precupeții-Vechi** secționată pe jumătate, oferind ochiului un decor de teatru (adu-ți aminte, **Cella**, cum am așteptat să iasă din culise **Jupân Dumitrache** și **Rică Venturiano**, acolo ne-a pufnit râsul), într-un timp am hohotit nerușinat, efect neașteptat al tensiunii nervoase în căutarea unei relaxări, spectatorii de pe trotuarul de vizavi au fost indignați de purtarea noastră, tocmai atunci se găsiseră niște indivizi să scoată de sub o grindă o femeie cu picioarele zdrobite, strângea în brațe, la piept, un aparat de radio și străduța răsuna ca un pahar de apelurile lui **Noel Bernard**, dacă are cineva cunoștință de soarta familiei **Comi Iliescu** să sune neîntârziat **Miami, Florida**, personajul știa că doamna îngrijorată de soarta familiei colonelului de cavalerie **Comi Iliescu** nu putea fi alta decât **Mariana**, arhetipul **Dorei** din romanul **Matei Iliescu** (dar la alcătuirea tulburătoarei **Dora** mai contribuise și **Puia Vilt**, el, personajul abia scos la plimbare, le cunoscuse bine pe amândouă), nu-și mai amintea la câte grade se ridicase pe scara **Richter** cutremurul din '77, acesta din **Japonia** înregistrase 7,2, ai observat, dragă **Cella**, cum se adună din depărtări, ca înrudite, cunoștințe și imagini crezute fără nici o legătură?, dacă nu era cutremurul, aceleași surprinzătoare legături le-ar fi făcut căderea de pe masă, la cină, a cuțitului sau a unui șervețel, personajul adună tot felul de informații, de amintiri, pentru că e condus de autorul povestirii, cel mai informat și mai a-toateștiutor dintre oameni; cu toate acestea, pretențiile lui sunt exagerate, de aceea stupide.

Nu poți da relații decât despre lucruri și oameni pe care i-ai cunoscut, riști dacă te lași ispitit de posibilitățile fanteziei; ca să pui în mișcare un personaj, să-l faci să meargă și să citească jurnalul, trebuie să fi cunoscut personal individul și să fi fost măcar o dată la chioșcul de unde și-a cumpărat **Cotidianul**.

(N-am apucat să termin rândurile de mai

sus, să mă conving că afirmațiile mele sunt adevărate, și cititorul ziarului s-a și îndepărtat de chioșcul în fața căruia zăbovisese și fusese înfiorat de fotografiile de la Kobe, îndreptându-se spre stația autobuzului 300. Mă întreb de unde știu că e îngrijorat pentru întârzierea la serviciu? La ora aceasta șeful băncii unde e casier i-a și înregistrat absența, va primi mustrări; de unde știu că va fi reținut după program și va pierde ora la dentist? Sincer să fiu: nu știu.)

Ca în fiecare iarnă, gheana blocului nostru (**Apolodor 13-15**) se înfundă. Procedez și eu ca și vecinii, împachetez gunoiul în ziar, strâng în căușul palmelor bolul pentru a nu împrăști resturile (mai ales sutele de chiștoace ale **Snagoavelor**) pe balcoanele de dedesubt (locuiesc la etajul 10), îl arunc și aștept cu oarecare plăcere bufnitura din mijlocul străzii, eventualele proteste ale trecătorilor. Cea mai vehementă indignare i-am produs-o unei scriitoare de la 4, într-o duminică, o pală de vânt iscată intempestiv a deturnat pachetul și l-a trimis pe balconul ei, ușa rămăsese deschisă spre sufragerie, am înțeles că mizeria i-a acoperit covorul și a urcat pe mașina de cusut la

care tocmai lucra, întreaga ispravă am recompus-o din înseși strigătele ei, sunt nenorociri și nenorociri, de imaginat proporțiile tevaturii dacă pământul s-ar fi cutremurat.

Cu ani în urmă, mă aflam la unul din etajele inferioare ale Casei Scânteii, ieșisem de la toaletă, zăboveam în fața ferestrei antreului să-mi închei nasturii de la pantaloni, când am văzut căzând de sus, în curtea interioară, ceva ce semăna cu un greu palton îmblănit. Am deschis fereastra, am văzut jos, pe cimentul însângerat, trupul unui om. Nefericitul zburase prin fața a zeci de ferestre, birouri pline la acea oră de gazetari și secretare, n-am văzut nici o figură și nici un geam deschizându-se. M-am înapoiat la toaletă și am vomitat până am simțit că-mi dau sufletul. Dacă răul nu m-ar fi reținut în cabinet, aș fi alergat degrabă să văd trupul zdrobit, să-i citesc în privire (presupunând că mai avea așa ceva) imaginile culese în cădere, se spune că acestea rămân un timp pe retină, în cazul morților năpraznice. Poate că aș fi recunoscut figura criminalului, mi-am spus mai târziu, când am aflat cine fusese victima, bine că nu m-am dus, asemenea accidente nu erau pe-acea vreme chiar întâmplătoare, e sigur că m-ar fi înghețat frica, mi-am explicat de ce nu s-a deschis nici o fereastră și de ce nici unul din cei întrebați nu știa nimic și schimba repede vorba; ce aș fi putut întreprinde odată identificat nelegiuitul?

Scriitoarea mințise: pachetul din acea duminică nu conținea mizerii (resturi de mâncare, oase, brânză împuțită, coji de cartofi), ca-n alte zile. Știam bine ce adunasem, în mare grabă și cu frica în oase, în bocceaua dintr-un plastic ferfenițit: erau foi dispartate din cartea la care tocmai scriam, copii la indigo, note pe manșete de ziar, zdrențe de capitole neizbutite. Le-aș fi lăsat pe masă și risipite pe parchet, dacă, atunci când auzisem insistentele bătăi în ușă ale lui **Oliv**, nu m-ar fi înhățat de gât spaima că m-au dibuit agenții și dacă mi-aș fi dat seama că, în cele ce scrisesem de-a lungul întregii nopți, nu se strecurase nici un rând neconvenabil, vreo aluzie la stările de lucruri din oraș și de pe **mapamond**; învășasem să-mi cenzurez necruțător orice gând care ar fi atins măcar cu fulgul ghilimelelor prestigiul conducătorului, numele sacre ale colaboratorilor lui și al patriei, devenisem de mult conștient de menirea unui inginer de suflete în societatea ce se construia. A fost o spaimă fulgerătoare și negândită, dar în scurttimea ei am avut răgazul să leg pachetul cu o sfornică și să-l arunc cât mai departe, peste balustradă. **Oliv** m-a găsit desfigurată, a pretins că îmi tremură mâna pe coada ibricului de cafea, nu-i adevărat, n-avusesese timp să observe așa ceva, fiindcă a turnat el cafeaua în cești, eu am dispărut repede la baie, chinuit de crampe și...

Romanciera mințise și în privința traiectoriei pe care o urmăse pachetul meu,

pentru că mi se povestise de către un vecin că acela, ușor, într-adevăr purtat de vânt, se desfăcuse și proiectase un cocoloș în lada cu încălțăminte de pe balconul imediat următor. Stăpânul perechilor nepereche – un factor poștal – fusese amuzat de darul căzut din cer, decorticase fructul oprit, netezise paginile, se amuzase cu scenele de amor, sălbaticе, ale cuplului prezidențial, răspândise prin tot cartierul amănuntul că ea avea tot timpul inițiativa, el rezumându-se la indicații. O altă treaptă a rachetei mele, un cocoloș mai greu (pentru că îngھیtise lacom, din neatenție și pripeală, o statueta de ghips înfățișându-l pe Voltaire – presse-papierul laboratorului) ajunsese pe perna maiorului de aviație de la mezanin, nu înainte de a-și prinde plasticul cu albastra inscripție Kent în vergeaua antenei de T.V. a croitoresei Vergulescu, de la 2, rămânând să fluiera ca un steag, acolo, mai bine de o săptămână.

Restul încărcăturii aterizase neîndoios pe caldarâmul străzii; după plecarea lui Oliv n-am mai văzut nici o urmă concludentă, în afară de o foaie de indigo pe care, cu încetinitorul, o întorcea pe-o parte și pe alta botul unui câine vagabond. N-am mai avut nici o scamă de teamă, de această dată, fiindcă îmi cunoșteam bine obiceiul de-a folosi până la albire indigourile sau de a le rade îndelung cu lama cuțitului și a șterge ce a mai rămas cu o cârpă înmuiată în petrol lampant.

La începutul secolului, renumita firmă Singer expediase în România o sută cincizeci de mașini de cusut, uneltele fuseseră distribuite prin agenția Globus de pe Gabroveni, doamna Panaitescu, mama scriitoarei de la 4, își împlinise un vechi vis cumpărând una, mașina mersese ca unsă mai bine de șaptezeci de ani, candidata la Nobel învățase și ea croitoria, exemplar stăpânită de maică-sa, cu romanele ar fi murit de foame, câștiga binișor confecționând gulere pe suport buretos pentru o cooperativă, bucațelele de hârtie fuzantă răspândite pe covor și urcând pe placa de metal a mașinii, lângă ac, nu produsese nici o pagubă producției de serie, doar o mică spaimă. Despăturise una din ciorne, citise de trei ori pe ea cuvântul rahat, nu știuse dacă să saliveze sau să se umple de scârbă, optase pentru înțelesul urât (avea de altfel vocație pentru), se ridicase de la gulerul încă neîncheiat, nepetrecurt, ieșise indignată în balcon și strigase ce e mitocănia asta! să-ți fie rușine, nespălatule! folosind excesiv cuvântul pe care îl citise mai înainte, pulverizându-l în aerul răsunător dintre blocuri.

Un discipol al profesorului Bogdan Petriceicu (nici o legătură cu Hasdeu) primise de la venerabilul său mentor, ca răsplătă pentru că izbutise să ia – după două eșecuri – bacalaureatul, un dar neprețuit: o statueta de gips bronzpatinat înfățișându-l, bust, pe Voltaire. Băiatul urmase o școală de depanatori radio, câștiga frumos, își cumpărase un apartament în blocul din Apollodor și, după un timp, descoperise într-o seară că, explicând unui client ce sunt circuitele integrate, vorbește cursiv în versuri. Și-a abandonat meseria, a umplut topuri întregi de hârtie cu poezii metafizice (așa i-a plăcut să le numească), a plictisit-o pe croitoreasa de gulere cu producțiile sale, individua l-a îndrumat la mine. L-am sfătuit să citească câțiva mari poeți, a promis că-i va citi, când l-am chestionat mi-a răspuns că niciodată, nu vrea să fie influențat de nimeni; i-am reparat circuitele înlocuindu-i termenii folosiți fără pic de cunoaștere a înțelesului lor, i-am sancționat rimele aleatorice, abundența de adjective, puzderia de cuvinte abstracte, i-am suprimat o duzină de ode preamărind steagul, strungul și suveica. Ca să nu mă întunec pentru graba cu care și-a

publicat volumul înainte de a-i fi extras toate măselele rimate, m-a binecuvântat cu bustul acela al lui Voltaire; acum că știu proveniența, dragă Cella, poți să înțelegi că n-am suferit nici o clipă de pe urma pierderii enciclopedistului. Maiorul de aviație, în schimb, a fost profund șocat. Bustul patinat cu bronz semăna cu un proiectil, prezența lui pe perna patului l-a alarmat, l-a buimăcit. A chemat Pirotehnia (prea exact nu știu ce e aia), Miliția, Consiliul de miniștri, a declarat că de mult e vizat de serviciile secrete, pentru că el cunoaște toate intestinele aparatelor Suhoi, știe cu ochii închiși care e cel subtire și care prezintă contractii ale sfincterului, solicitând ciocolax și regim alimentar sever.

Dintr-o lucrare extrem de interesantă despre saltul caninelor de pe treapta de hienă în cea, nobilă, a câinelui cu lesă și alimentare din cutie cu etichetă, oferită generos de un arhitect cu rugămintea de a-i găsi un editor, am aflat că, în anumite condiții inumane, rasa câinilor puri, cu pedigree și marcă depusă, decad și se jigăresc. Tu, Cella, îl strigi cuțu-cuțu, blana cu ochi triști nu te aude, a fost cândva sub îngrijirea unui domn singur și calin, domnul a căzut din întâmplare de la ultimul etaj al Casei Scânteii, acum scoțostește prin lăzile de gunoi ale blocurilor și așteaptă să se desfunde ghelele odată cu apropierea primăverii. Din această familie sau speță sau ceată făcea parte cățelul vagabond ce se interesa de folia mea de indigo, ar fi prea de tot să spun că pelicula mai păstra, după tratamentele mele, semnele capodoperei reduplicate.

Odată, când voi fi scăpat de apăsarea impozitelor și a datoriilor anevoie amânate, voi scrie istoria unui pachet zburător, prin ce mâini trece, prin ce vămi, ce sentimente îi animă pe cei care îl expediază la poșta din Miami, Florida, cu câte înjurături îl manevrează feroviarul, manipulanții de pe aeroporturi, cu ce bucurie îl desfăce destinatarul, cât de amară îi e dezamăgirea aflând în miezul hârtiilor gofrate, care îl înveșmântează, un os de ros din plastic aromat, invenție pentru stimularea dentiției cățeilor tineri – produs nemțesc sau japonez, cu care e suprasaturată piața comunitară.

După asemenea lung excurs (la care s-ar

mai putea adăuga o călătorie de studii a doamnei Vergulescu în Turcia, pentru omologarea la standardele europene a gulerelor cu dublură de buret), autorul povestirii e lămurit în ce privește statutul civil și funcția paramilitară a personajului creat de el. Ar putea spune că îi cunoaște gradul (nu cel de pe scara Richter), că l-a zărit întorcând cu furca tablourile și cărțile domeniului regal de la Banloc, în primăvara exproprierei noastre din '48, și l-a întâlnit învărtind măciuca într-o școală din Ardeal – mai an, mai prin vară –, iar dacă se străduiește (dar nu se străduiește) poate spune câți bani a schimbat la reforma monetară din '52, în ce progresie i-a sporit poporul suveran solda pentru strădania și vigilența lui, ce doctorate a susținut și ce dame a întreținut.

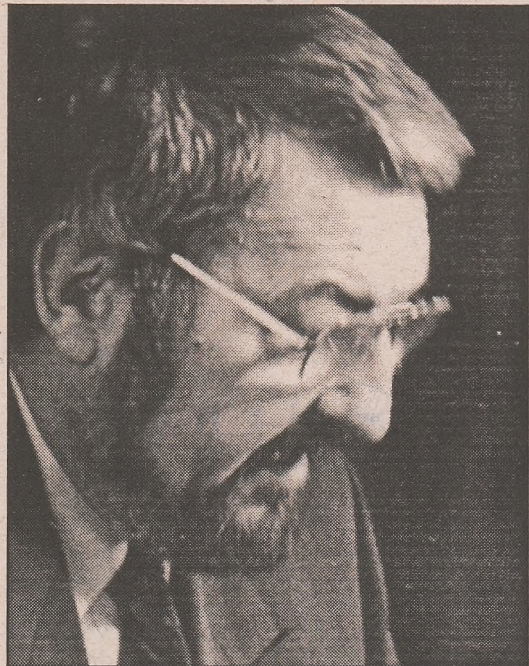
Personaj creat de el, de autor? Ce vorbă proastă! De bună seamă, creat de mă-sa. El, autorul, nu i-a conturat decât jumătate din profilul de broască, i-a apreciat aproximativ statura, i-a dat un bobârnac în fundul pantalonilor (ușurel, ca să nu-i facă poc cusătura și, mai ales, pistolul ascuns sub haina scurtă din piele), și l-a pus să meargă.

Merge! Merge! a strigat, arătându-l cu degetul, un copil care tocmai cobora de pe o balustradă de bătut covoarele. Merge, merge, i-am spus, încântat la culme, înfricoșatei Cella, când ascensoarul reușise să pornească, la cinci ani după ce îl defectase cutremurul; ai văzut că iscusitii meșteri i-au înfrânt îndărătnicia? Merge! am exclamat mai târziu, așternând ultimele cuvinte ale povestirii care se încheie, merge singur și fără milă, între povestitor și eroul povestirii nu mai e nici o diferență, personajul s-a desprins de panoul din fața chioșului de ziare, a împăturit Cotidianul, l-a strecurat în buzunarul hainei de piele, a traversat, a intrat într-o curte cu poartă îngustă, a încercat să ademenească un câine ce se chinuia să-i scape printre picioare, ca să-l prindă și să-i smulgă din gură o foaie împutită de indigo, și s-a lăsat el însuși în patru labe; în sfârșit a reușit să-i captureze inconsistentă pradă.

Minciună e și că ar fi luat autobuzul 300. A urcat, scuturându-se de zăpadă și de noroi, într-o mașină mică, apărută la timp de după colț.

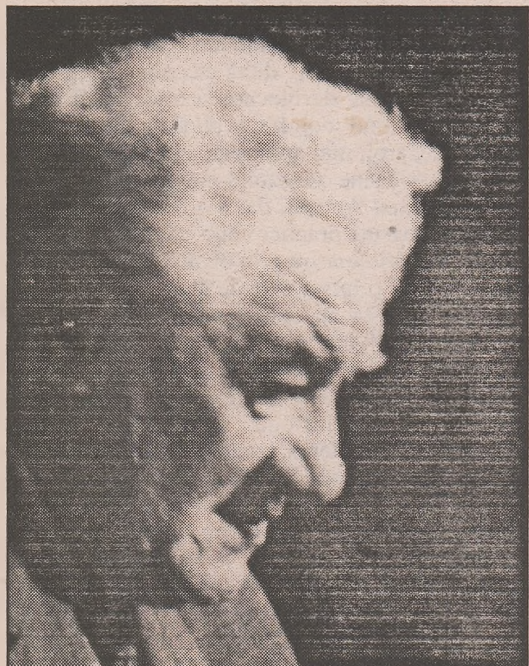
Oportunitatea pacificării

*Laurențiu Ulici, președinte ales al
Uniunii Scriitorilor*

*Florin Iaru, noul vicepreședinte al
Uniunii*

*Mircea Sântimbreanu s-a agitat, dar
s-a recuzat*

Alarmerile cu privire la federalizarea Uniunii Scriitorilor s-au dovedit, în cele din urmă, false, fiindcă această breaslă, cândva atât de unită împotriva dictaturii, și-a regăsit starea de normalitate, fără să cadă în capcanele întinse de câțiva co-

legi, stimabili, dar, din păcate, prea grăbiți să-și trădeze veleitățile - ca să fim eufemistici - manageriale. Propunerile venite din grupul tinerilor furioși au întrunit doar 4 (patru) voturi, ceea ce demonstrează că toate scenariile presupuse au devenit inoperante. Nu doar discursurile și violența limbajului le-au subțiat voturile ci, mai ales, prezența conciliantă, detașată, a lui Laurențiu Ulici, președinte interimar până în acea zi, apoi, platforma-program a aceluiași, realistă, coerentă, fără promisiuni goale și sintagme sfărăitoare. A fost, așadar, cu toate declarațiile belicoase ale câtorva autori, o adunare oportună a unor adevărați profesioniști (fără să facă mult caz de acest termen!), care au simțit că orice dezbinare e nocivă într-o vreme când cultura e mai vitregită ca oricând. Se mai impune o observație. Preferințele secțiilor și filialelor - ne referim la

Comitetul director al Uniunii Scriitorilor

Laurențiu Ulici - președintele Uniunii Scriitorilor
Florin Iaru - vicepreședinte
Cezar Baltag
Magdalena Bedrosian
Gabriel Demisianu
Costache Olăreanu
Iosif Naghiu
Nicolae Prelipceanu
Tudor Dumitru Savu
Mihai Sin
Galfalvi Zsolt

cei propuși pentru Consiliul de Conducere al Uniunii Scriitorilor - cu numai două excepții, au coincis cu verdictul final al participanților. E și acesta un semn elocvent că Adunarea Generală a U.S. și-a păstrat seriozitatea și rigora pe tot parcursul desfășurării sale. Pătrunderea masivă a tinerilor în structurile

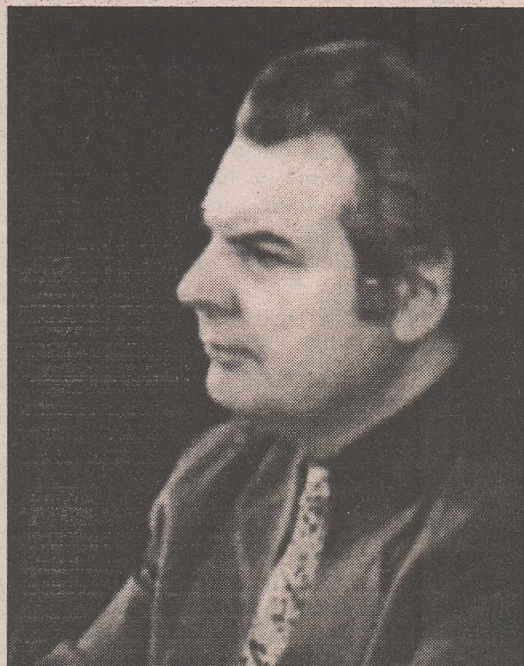
Uniunii va re-

vi- gora, suntem siguri, activitățile desfășurate aici. Ocolirea zgomotoșilor și votul dat celor dispuși să sprijine efectiv creatorii ar putea fi un alt capitol demn de comentat. Atragerea unui poet ca Florin Iaru în conducerea Uniunii dă, fără să recurgem la un paradox, câștig de cauză tuturor. De altfel, la prima întrunire a Consiliului de Conducere al Uniunii Scriitorilor, Laurențiu Ulici, președintele ales cu majoritatea voturilor, se exprima fără echivoc: „Uniunea Scriitorilor evită orice fel de disensiune, va contacta degrabă pe toți aceia care vor s-o părăsească, le va propune o strategie și un program, dar, în așa fel ca acestea să nu lezeze statutul Uniunii“. Nu ne îndoim că acest apel va fi recepționat și vom putea redresa, împreună, o corabie foarte aproape de naufragiu mai ieri.

REDACTIA

*Ana Blandiana se păstrează pentru
alte alegeri*

*Mihai Cimpoi a luat aceeași poziție ca
și cei de lângă el*

Alexandru George

Giotul și Aliotmanul

L anul trecut, țara noastră a fost gazda unui înalt demnitar turc, președintele republicii vecine, o vizită extrem de semnificativă, în cursul căreia s-a depășit convenția protocolară și s-au spus de către oaspete câteva lucruri interesante. În Parlament chiar, dacă nu mă înșel, președintele Turciei a declarat ceva care trebuie să dea de gândit tuturor celor care au răspunderi (măcar morale) în legătură cu soarta țării noastre, anume că țara sa și România sunt chemate să joace un rol major în această parte a Europei, deoarece popoarele noastre sunt cele mai mari și mai puternice, mai articulate din zonă.

Afirmațiile acestea, care contrazic atât de flagrant formulele naționalismului românesc, acoperă pe deplin realitatea și s-ar cere examinate. Eu însumi, încă din primăvara lui '90, atunci când s-a putut, am combătut formula veche, „țărișoara mea“, expresiile victimiste de tipul „suntem crucificați de patru mii de ani“, suntem năpăstuiți de istorie, suntem așezați într-un loc nefast al continentului, suntem un popor de martiri și sfinți, de îngeri și de mucenici, care nu am atacat pe nimeni niciodată, ci doar ne-am rugat și am făcut poezii și așa mai departe.

Țigănistul acesta istorico-sentimental a avut un efect nociv în toată perioada de după Marea Unire, atunci când își pierduse în mod vădit orice sens; a pătruns însă destul de adânc în mentalitatea populară printr-o propagandă persistentă de-a dreptul rușinoasă, dovedind numai bine gradul redus de inteligență al naționaliștilor noștri cei mai înfocați, incapabili să vadă realitatea cea mai simplă. (Precizez cu aceeași bucurie că tot anul trecut l-am auzit pe deputatul Ion Coja, un om adică de carte și de educație umanistă, făcând în Parlamentul țării o afirmație similară cu privire la ponderea reală a rolului țării noastre.) România e o mare necunoscută; din păcate, cea mai culpabilă ignoranță o dovedesc românii înșiși, amăgiți de cele mai nocive iluzii, trăind într-o continuă năuceală, incapabili să-și asume trecutul, înlocuindu-l cu mituri, clișee și formulă gata făcute, nesupuse niciodată verificării. „Țară de dor“, „spațiu mioritic“, „țărișoara mea“ și alte asemenea stupidități au curs, fiind impuse imaginii populare, din ce în ce mai în adânc, la un loc cu un haiducism eroic și cu un patriotism de operetă, incompatibile cu realitatea României ca stat modern și în contrazicere cu istoria noastră cea mai verificabilă.

Demnitarul turc semnala un lucru evident, pe care-l poate verifica oricine, dar nu a adăugat că în trecut nu a fost tot așa: în 1930, populația țării sale era de numai 16,5 milioane de oameni, în timp ce noi eram vreo 18; prin anii '60, noi abia depășiserăm 20 de milioane, iar turcii erau în număr aproape dublu (azi sunt, sigur, de două ori cât noi în ceea ce privește populația). În trecutul medieval românii erau poporul cel mai numeros din această parte a Europei, cam de 2-3 ori cât oricare dintre vecinii noștri, cu excepția polonezilor. Azi e cam tot așa, doar puțin în

defavoarea noastră: sârbii, bulgarii, grecii, ungurii, cehii, slovacii etc. se află cam la jumătate din numărul românilor. Turcii erau în epoca de glorie a Imperiului Otoman (a Aliotmanului lui Eminescu) o poșghiță militară foarte subțire peste un imens imperiu multi-național și multiconfesional. Dar erau forța militară nr. 1 a Europei, invincibili de secole de-a rândul, în timp ce noi, populația cea mai numeroasă, aveam o formulă statală inferioară, o incapacitate prelungită de a ne pune în valoare avantajul acesta foarte sigur. Abia după 1918 situația s-a modificat, dar din cauza miopiei naționaliste forțele cele mai active au fost descurajate să lucreze în favoarea liniei de dezvoltare a țării noastre pe care i-o trasa situația istorică radical schimbată. Naționaliștii români au preconizat retragerea în ruralitate, insularitatea, blocarea launtrică și exterioară pentru a valorifica niște presupuse virtuți profunde; au blamat caracterul deschis al societății liberale, dorința de colaborare care e și una tacită de confruntare. Nu se recunoștea în țara noastră o zonă de contacte, de interferențe, de sinteze, deși analiza trecutului tocmai asta dovedea la tot pasul. Se exagera situația de „răspântie“ a țării noastre pentru a se sublinia numai neajunsurile.

Or, din păcate sau din fericire, țara noastră nu a fost o zonă chiar deschisă spre marile drumuri ale continentului, eventual ale Lumii; am fost cel puțin parțial piniți, într-o curbă a Carpaților, într-o zonă nu impenetrabilă, dar plină de accidente, de ape relativ greu de trecut, de bălți și păduri, care constituiau refugii dar și teritorii de exploatare pentru creșterea vitelor și o agricultură primitivă. În unele părți ale

României, unde la sfârșitul epocii romane fuseserăm majoritari, am dispărut aproape, în schimb am prosperat în altele, din motive doar conjecturabile. Geografia noastră nu e deloc ceva fix; romanizarea ne-a venit prin Vest, din Moesia și Panonia, abia mai apoi din Sud. Ulterior poarta invaziilor a fost sute de ani Estul (pecenegi, cumani, tătari) în fine iar prin Vest, dar mai ales Nord-vest, odată cu penetrația ungurilor în Transilvania. Abia mai târziu Sudul, grație ofensivei otomane în Europa, a constituit linia noastră principală de front, dar nu și singura, deoarece tătarii, polonezii, ungurii ne puteau ataca simultan din mai multe părți. Țările românești incluzând și Ardealul (care deși sub dominație străină se afla în oarecare solidaritate cu noi) nu au putut deveni niște cetăți impenetrabile, ci tot niște Români, rezervoare de populație, de bogății, de virtualități, pe care câte o împrejurare istorică le aduceau în situația de a acționa pe măsură, sau de a cristaliza o opoziție serioasă.

Noi n-am fost, din fericire, pe linia principală de penetrație a turcilor în Europa, care a urmat (după cum a arătat magistral P. P. Panaitescu) linia Dunării și deschiderea spre Câmpia Ungariei; asta ne-a îngăduit o autonomie mai scump plătită decât îi spune numele, dar grație căreia nu am căzut cu totul în ruralitate ca bulgarii, sârbii și albanezii. Ne-am putut menține o elită conducătoare, ecleziastică, politică de cea mai bună calitate, grație căreia ne-am adus o contribuție mai mult decât onorabilă, însă strict circumscrisă în această parte a Europei, fără ecou în Vest unde eram niște necunoscuți, dar și legându-ne noi înșine de un spațiu pe care ar fi trebuit să-l depășim.

E ceea ce s-a întâmplat în tot decursul secolului al XIX-lea, când ne-am câștigat treptat libertatea mișcărilor și când am reluat legăturile cu Europa civilizată, după secole întregi de închidere forțată, de blocare și mizerie. E ceea ce va face noul domnitor al țării cât de cât unificate, Carol, mai apoi rege; el nu numai că a însemnat prin sine o legătură morală, politică, de mentalitate, cu Apusul, dar s-a remarcat și prin urgentele măsuri practice: el a căutat să spargă închiderea țării noastre prin exploatarea Dunării, transformând-o într-o cale de acces spre Europa (ceea ce aceasta nu fusese pentru noi în Evul Mediu) dezvoltând cât mai rapid porturile și liniile de cale ferată verticale pe direcția marelui fluviu. (E ceea ce i-au reproșat naționaliștii români, în frunte cu Eminescu, acesta considerând întinderea rețelei de cale ferată un act de trădare națională, iar proiectul de a se face un pod spre Constanța o nebunie!). Realizarea acestui pod a fost una din marile victorii naționale ale românilor, a schimbat cursul milenar al drumurilor prin țara noastră spre Pontul Euxin și spre Mediterana și mai departe spre întreaga lume. Devierea prin Constanța ne-a costat un grav conflict cu bulgarii, căci în loc să facă din această țară una de tranzit spre Marea Egee, a transformat-o într-o zonă ocolită de noul traseu al drumurilor europene. (Mă

florin muscalu

Descoperirea Nilului

Într-o zi, Dumnezeu a apărut pe pământ
Cu Timpul de mână...
Erau doi bătrâni liniștiți, din ochii cărora
Picura Nilul...

De atunci, au învățat corăbiile
Să plutească și Nilul să curgă,
Cărțile sfinte să-și supună
Popoarele să rădă în cer,

De atunci, din acea zi,
Tânăra, Moartea, care tocmai făcea baie
În lacrimile lor, a învățat
Cum au venit pe pământ

Dumnezeu și Timpul, spre a inventa Nilul...

Urma lucrurilor

Cum se pierd lucrurile, tăcerea lor părăsită,
Ca un dezastru al urmei prin care au umblat
Ostașii, păstorii și învățații, cândva,
demult,
Când cerul era plin de numele oamenilor...

Într-o dimineață, în fața unui om,
S-a spart un meteorit de ceară, căzut din cer,
Și nu au mai fost învățați și păstori
Să vină din moartea lucrurilor,

Să explice mulțimii cum se pierd lucrurile
Cum vremea părăsită. Și, de față,
Se aflau aceleași odoare ale vremii și cerului,
Păstorii și învățații erau însă morți...

Uitați-vă în pupilele morților,
Imediat pe ele apare ceru-nstelat.
Apoi, meteoriții de ceară, căzând...

Sfecla de zahăr

O cloșcuță de aur. Sub ea puui-i. Îngropată-n
pământ.

O potârniche de purpură goliță de zbor:
Sfecla de zahăr. Un neam de pământ
O adoră. Ea nu zboară de veacuri. Ea e a lor,

Cei ce-i știu somnul mic. Palidă scorbură
rară,
Un meteorit-chihlimbar de văz și auz căzut
pe pământ...

Sfecla de zahăr trăiește-n declinul
Mare al umbrelor. Cât un nume-un
mormânt...

Lea care are geniu

Eu am cunoscut-o pe iubita acestui om care e
mort.

Ea venea dintr-o țară necunoscută,
Unde masca mortuară e lumea
Și se ia în timpul vieții, pe viu...
Ea l-a îmbrăcat în lacrimi,
Înainte ca acesta să moară,
Și i-a spus: „Tu vei fi singurul
Ce îmi va purta masca mea mortuară...”
Eu am cunoscut-o pe iubita acestui om mort,
Și vă spun: Iubita acestui om mort
Are geniu, ca Floarea-Soarelui...

Scriptetele de ceară

Eu rescriu Lumea. Eu mă aflu în ea
Ca un scriptete de ceară meteoritică,
Eu exist doar ca Albină a Artei
Ce gândește această ceară.

Deci, laudă aceste simple unelte

Sub formă de cerc și de cer, cu sfântul său
nume,
Drum pe care umbre din mari întunecimi
Și lumini dezastroase, ca de mercur,
Se înfășoară ca o regală, fastuoasă
Tăcere, așa cum aceea din veacuri,
Ce a spânzurat regi, exilați, popoare,
Imperii și cărți și femeile vechiului Nil...

Păsările mizantropice

Aici, pe acest loc, a poposit un stol de păsări
necunoscute,
Acum uriașe în natură, cum ar fi elefanții pe
pământ...
Au mâncat ierburi risipitoare și sfinte, mai
mult adormite,
S-au rugat la Dumnezeu, bătând cu aripile-n
vânt,

Apoi, au plecat cum au venit, rupând răpile,
pădurile,
Când băteau suind, înspre cer, din aripile lor
catarge...
Atunci au lăsat lumină în ochii oamenilor și ai
animalelor...
Aceasta e Omenirea. Dacă o atinge cu mâna,
se sparge...

Niagara plângând lui Ermil Rădulescu

Acum, la sfârșit, groapa comună a poezilor
Este goală. Ce să punem în ea?
Spiritul lor ce mai zace pe șesuri, prin
Marile orașe, sub formă de flacără,
Cum ar fi o turnă sihastră de gheparzi arzând
și răsând
În cel mai mare oraș al lumii...
Ei ce au trăit veacul ca pe o
Pubertate a spiritului. Ei, ce au fost
Turnul Eiffel al veacului. Ei, ce au
Fost groapa comună, plângând în ea de tineri.
Ei, ce au fost
Nisipul din marile deșerturi. Ei, ce au
Fost văzul mortuar al Lumii, Ei, ce sunt
Acum, la sfârșitul de veac, Niagara
plângând...

ion rusu

Așteptam, așteptam

... Într-o împrejurare sau alta
așteptam așteptam așteptam

nu mai venea nimeni de o mie de ani
nici barbarii cu flacăra
nici negustorii din Byblos
purtând materie pentru memoria lumii
nici una din femeile acelea
pe care le visează-n tranșee soldații
(din pântecul ei se vor naște în veac
popoare dinastii imperii)
doar ziua aceasta ca o îngenunchere
în tot mai bătutele răscruci ale veacului...

Leas

... Liniștea cu greutatea de mercur
a cuvântului unic
cel care repetă frumusețea pământului
spada răsăritului plină de sânge ca de rugină
în după-amiaza amorfă

aripa păsării bate ca o pendulă a neantului...
... Ne-am schimbat mâinile
ne jucăm cu ochii

în orașul cufundat în beznă
pietrele ne pradă pașii
liniștea-i osândită să vegheze

am hotărât să ne ascundem:
într-o groapă comună
jocul de-a viața
este de demult perimat.

Pretutindeni, lumină

.. Se agață de fiecare
caută un culcuș
spaima îi devine hrană
zilele întrebări

se scaldă în aceeași lumină
cu dușmanul de mai târziu...

Gravitație

... Există o câmpie unde

visele suportă greutatea propriului rod
șoarecii devin vulturi
pisicile câini
câinii oameni

pe mușuroaie de furnici
stafiile
cos pământul cu cerul...

* * *

Se credea un pic mai mare decât
vorba uneia pierdută pe trotuar

și tot fălindu-se în fața statuiilor
personalitatea i se împietri...

* * *

Au plecat de la casele lor
ascunzându-și sub haine blestemele

la locul sortit întrunirii
de teamă
se scurg pe lama cuțitului

înveșmântați în așteptare
încet încet
miros infernal...

Răscroieli șaizeciste

de AL. CISTELECAN

Din velurul sintaxei șaizeciste, nu fără câteva încrețituri optzeciste, sunt croite poemele lui George Lână din Spațiul dintre două secunde (Ed. Marineasa, Timișoara, 1994). Închinat, în română și în engleză, Didei Drăgan, ele reanimă o gramatică emotivă, lovind confesiunea de cinelul vibratil al fiorului.

Abia la debut, poetul se mișcă, totuși, pe un registru de rutină, economisind surprizele și insolitarea sub protecția unei dexterități a fluentei. Nu obosită, dar nici reavănă, pe cât de îndrăzneată, tot pe atât de conformistă, sintaxa lui George Lână armonizează, de regulă, impulsuri contrarii, mizând când pe insolenta deconstrucție, când pe sugestivitatea calină. De cele mai multe ori poetul le ține în frâu pe amândouă, făcând din ele un atelaj operativ, dar sunt și cazuri în care impactul lor sfârșește în stridențe imediate. Abilitarea optzecistă a poetului, probată cu câteva opinteli ironice sau autoironice ori cu câteva tentații ofensive ale discursului, devine, în destule momente, o simplă grefă ostentativă pe structura diafană a sensibilității și pe fluxul înfiorat al retoricii. Smălțuitor, altfel, de melancolie și purități, George Lână se răsfăță într-un proiect de poem tânjitor, îmbibat de referințe sacrificiale și iluminante, într-un fel de extază autocompătimitoare: „Geamăn cu tine/ cu bătăile tale de inimă/ frate îngenuncheat la hotar și ucis/ statornicit și fundamental/ ca o poartă deschisă/ la frontiera dintre veghe și vis./ Binecuvântează patria în tăcere/ cu nervii luminând/ și ochii ruginiți de așteptare/ peste brazii frângându-se de durere/ îmbalsămat cu secunde/ îmbrățișat de lumină și floare/ sunt cel din urmă Ucenic/ ce poartă Voronețul în spinare“ (*Sunt cel din urmă ucenic*). Din acest proiect pozitiv al sinelui poetul se îrrănește cu dundă, declamând generozități și avansând fără milă în utopia constructivă a poemului. El elefantizează idealitatea, trecând-o pe febră, spre a-și putea lua un corespunzător avânt dramatic, cerut de rețeta patetică a poemului. „Am simțit

nesfârșita dorință de a clădi/ și cu bucuria anonimatului/ binecuvântând patria/ ea a prins să palpate./ Am simțit neasemuita dorință de a face lumină/ și în semn de credință/ firea a început să se orânduiască./ Am simțit nestăvilita dorință de a iubi/ și cu toată căldura din inima mea/ v-am învăluit în iubire“ etc. (*Racursi*). George Lână pune pe un talger elanul de sine doar spre a-l putea echilibra pe celălalt printr-un atent gramaj dramatic.

Amator de impacturi atitudinale, poetul nu e mai puțin unul amator de impacturi discursive. Cu efecte variabile, el pune în cumpănă un limbaj direct, abrupt, subminat de ironie, cu unul delicat, ieșit din stilistica prețioasă a sugestivității. Exasperarea reciprocă a acestor acorduri dă, însă, vagi rezultate, vecine mai degrabă cu simpla stridență decât cu ostilitatea iradiantă a registrelor lovite unul de altul: „Noiembrie... topit... de plastic/ mizeria și frigul iau Europa cu asalt/ cad primii fulgi de nea. Fantastic!/ Și încordarea ta de orhidee/ crește-n tărâmul celălalt“ (*Pastel II*). Nici când o dă pe sintaxa mai lejeră, provocatoare prin gingășia frivolă, George Lână n-o nimereste mai bine, sub decomplexarea expresiei rezistând un rictus de efort: „Ce turbați și ce câini/ ți-s genunchii iubito/ și cum/ îmi mai mușcă din glezne și ochi/ mănt im pierd cunoștință/ și cu greu să-mi revin/ înspre seară// Ce turbați și ce câini ți-s genunchii/ iubito și eu ce absurd/ să mă abat de dimineață prin parc/ și să te văd întorcându-te acasă/ lepădată de tine/ și cu ei dezlegați“ (*Și eu ce absurd*). Scriitor de poeme cizelate, cu îndrăzneală și curaj, opinteli spre un registru de distorsiune, George Lână e un abil al răscroieli.

Cea mai tânără generație

Umiliți și obidiți

de RADU G. ȚEPOSU

Volumul de debut al Dianei Manole, *Bărbați și femei – 29 în ordine alfabetică* (Phoenix, 1994), excelează în acele relatări nete, de o simplitate eminentă lirică, prin nervurile cărora se scurge o ironie benignă: „Părăsită de încă un bărbat./ Vincenția stă în fața oglinzii și plânge/ nu înțelege nici acum așa cum n-a înțeles de fiecare dată/ dar/ când se uită-n oglindă nu se poate stăpâni să nu se admire –/ picioarele/ talia,/sânii/ toate sunt cum scrie în toate, în absolut toate revistele de specialitate“ (*Vincenția, ca și nouă*). Când sunt bine strunite, viziunile groțesti au o anumită duioșie, în ciuda reprezentărilor stridente: „Vasilică se bărbiereste și plânge blestemând/ mirosul de urină, viața, sacoșa lui scorjită/ șosetele cu care face dragoste pentru că are/ circulația periferică proastă“ (*Vasilică, în par*). În astfel de tablouri poeta toarnă multă compasiune peste personajele ei sordide, cărora le dă pe față mizeria atât cât să le facă pitorești. Unul din cele mai frumoase poeme ale volumului, *Raveica, vânzătoarea de flori*, construit pe o anecdotă lirică, are rotunjimi de fabulă: „Ea nu avea scrupule și la toți le zicea motane/ mai ales elevilor de la liceul din colț/ veneau la ea să-și sărbătorească/ primele tuleie./ Îi lua cu binișorul, știa ce știa,/ prima oară e cel mai important./ aducea singură florile și șampania./ avea și un sfeșnic meseriaș/ i-l dăduse un domn subțire/ aprindea lumânările și se învăteau clopoștii/ cling-cling-cling/ când îi băgau mâinile între sâni/ îi străluceau ochii ăia frumoși/ bată-i Dumnezeu că luceau ca două stele./ iar coama ei roșie ajungea până la pământ./ Elevii plecau la casele lor./ își scriau la matematică și la fizică./ își beau cana cu lapte cu o felie de pâine cu unt/ se culcau liniștiți/ a doua zi cumpărau de la ea flori/ pentru profesoare și pentru colegile de bancă./ Îmi rodeam unghiile și abia așteptam/ să intru în clasa întâi./ știu, iubitul, în sfeșnic se vor învărti/ clopoștii“.

E de așteptat de la Diana Manole o lirică încă mai încărcată de melancoliile realului, cum de altfel volumul său de debut promite cu prisosință.

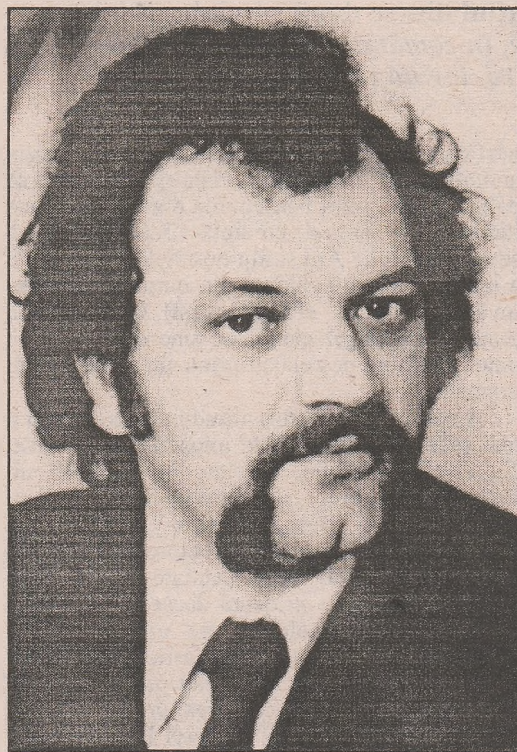
F... de la frustrare

de DAN-SILVIU BOERESCU

Incitant de prezentările atât de diferite de pe coperta IV a volumului **Viciul nepedepsit (3x3)** al lui Valentin F. Mihăescu, (tipărit la Ed. „Charme-Scott”, București, 1994) nu poți să nu începi lectura direct cu fragmentele din „acuta și polemica lui serie de cronici literare care l-au impus atenției”... lui Mihai Ungheanu, chiar dacă un Nicolae Manolescu, după ce le opunea „articolelor de nivel școlăresc” dintr-o carte anterioară, considera că „aveau cel puțin haz”. (Ambele recomandări datează din anul de grație 1983, pe când autorul publica **Timp și mod**).

Secțiunea polemică de care m-am simțit și eu atras se numește **Cronicile altruiste** și are ca subtitlu **Trei încercări de împrietenire**. Tentativele respective îi vizează pe Nicolae Manolescu („surprins” cu... Arca pe valuri), Mircea Iorgulescu („critica în fază critică”) și Alex. Ștefănescu („critica frivolă” – termen, zic eu, extrem de nepotrivit în acest context). Prietenie–prietenie, dar Valentin F. nu iartă nimic! Și pe nimeni: Nu știu cine i-a mai acordat autorului trilogiei **Arca lui Noe** 26 de pagini într-un singur volum și încă pagini tipărite cu corp mărunț de tot. Numai reproșurile sunt din cele mari, greu de ignorat. Chiar dacă începe perifrastic – „știința criticului de a-și apropia sugestia și a le îmbogăți” –, Valentin F. ajunge repede să-l acuze de-a dreptul de plagiat după Ion Biberi, Perpessicius, Stephan Roll, Geo Bogza, Lucian Boz, G. Călinescu (pp. 159–160). În plus, N. Manolescu face ce face și se contrazice la tot pasul („de la o pagină la alta”), forțează literatura să intre în „tipare inadecvate”, folosește argumente „bizare” și, mai ales, reproș capital cu care se încheie neiertătorul rechizitoriu, nu-l ia în seamă pe mentorul revistei **Săptămâna**: „Potrivit acestei concepții exclusiviste... creația lui Eugen Barbu (nicăieri analizată în **Arcă**) nici n-ar exista” (pag. 164). Ca o observație personală, îmi permit să-i sugerez lui Valentin F. o posibilă explicație a omisiunii: N. Manolescu – plagiator dovedit de chiar autorul **Viciul-ui nepedepsit** – nu a vrut să-l faulteze critic pe faimosul plagiator E. Barbu, fiindcă – nu-i așa? – corb la corb nu-și scoate ochii... Și Mircea Iorgulescu, și Alex. Ștefănescu beneficiază (sunt pedepsiți, adică) de 28, respectiv 22 de pagini: „critica profesată de Mircea Iorgulescu se află într-o fază... critică, greu de depășit doar prin mîmarea atitudinii de tribun inflexibil și prin supralicitarea stilului apoditic” (pag. 192), iar Alex. Ștefănescu, oscilând „între banalitate și bizarerie” (pag. 205), propune un demers critic „incoerent, excesiv, metaforizant, fără referințe la planul compozițional, dublând inutil story-ul cu un altul” (pag. 149). Vai de mama lor!

Citit astfel, Valentin F. este, într-adevăr, un polemist redevabil, apt să fie elogiut de un M. Ungheanu. Numai că volumul mai are două secțiuni, una dedicată lui E. Minescu, Caragiale și Călinescu (trei clasici), alta lui Nichita Stănescu, Grigore Hagiu și T.T. Coșovei (trei contemporani, „unii morți, alții plugari”). Ambele secțiuni poartă titluri deopotrivă banale

Valentin F. Mihăescu

și neacoperite tematic de textele critice propriuzise. Care să fie „interpretările neconvenționale” ale operei lui Călinescu, bunăoară: „jocul măștilor” din teatrul acestuia? Sau „integritatea concepției lui Eminescu”? A, da, poate că vizita „sărmanului Dionis la Hanul lui Mânjoală”. Citez un pasaj neconvențional extras din textul cu pricina: „Eminescu pornește din contingent, pentru a-l transcede metafizic... Caragiale plonjează în contingent, descoperindu-i culele cele mai intime, pentru ca, apoi, să extragă de aici tipologie” (pag. 41). Ce ziceți însă de „Abordarea realului” ca generic pentru acolada chinuită ce-i strânge laolaltă pe „ultimul Nichita” („poetul este unic și nu-și rostește cântecul decât din interior în afară”, pag. 100), pe, discretul și, totuși, modestul poet care a fost Grigore Hagiu și pe tumultuosul autor care este T.T. Coșovei („un apel la autenticitate, conștientizare și comprehensiune, adresat umanității de pe toate meridianele” – pag. 134)?

Fără să fi învățat nimic din încercările criticilor făcuți zob în secțiunea a treia a cărții, Valentin F. se obstinează să comită exact aceleași erori: Nimic din ce-i e omenesc lui N. Manolescu nu-i este străin nici lui Valentin F. De pildă, forțarea literaturii în tipare inadecvate nu s-ar regăsi și în „ipoteza potrivit căreia, căzut din ceruri, Dan (Dionis) a ajuns la hanul lui Mânjoală, devenind Fănică”? Argumente „bizare”, simpatice altminteri, găsim și în interpretarea didascaliei puștii **cu spanga atârnată/ cu spanga pusă**: „Când spanga este atârnată, relațiile dintre Veta și Chiriac sunt suspendate temporar, căci bărbatul își suspendează amanta de infidelitate.

Spanga este pusă la armă abia după scena

împăcării celor doi...”

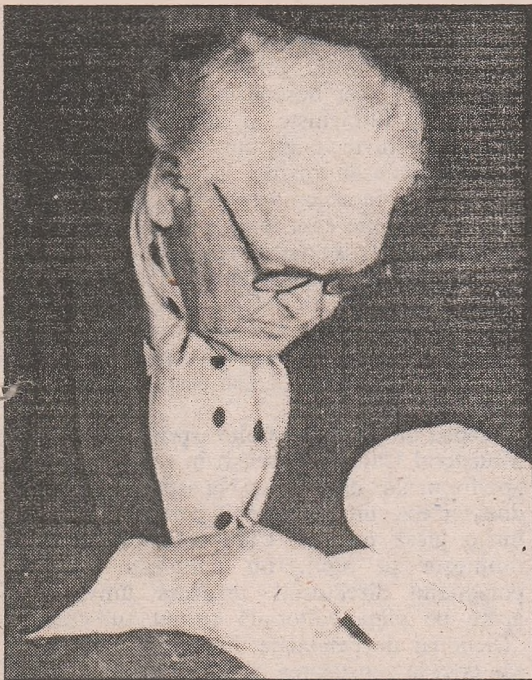
Sigur, interpretarea este forțată după Gilbert Durand („dar ce este baioneta, dacă nu o variantă a spadei?” – întreaga demonstrație o găsiți la pp. 23–24), tot așa cum Valentin F. mărturisește, pentru interpretarea schiței **Inspecțiune**, că a consultat variantele de explicație date de G. Călinescu, Șerban Cioculescu, Vicu Mândra, Al. George, Valeriu Cristea, Florin Manolescu (p.33). Să fie aceasta „știința criticului de a-și apropia sugestia și de a le îmbogăți” sau, mai pe șleau, o tentativă de plagiat? Nici pomeneală, zic eu. Valentin F. „plagiază” tot atât cât o face și N. Manolescu, atunci când este incriminat de primul. Nici un studiu critic al unui text nu poate face abstracție de interpretările anterioare și nu vād de ce ar însemna asta să plutești cu arca proprietate personală pe valurile critice ale altora.

Situația se repetă și mai pregnant cu Valentin F. în rolul lui Alex. Ștefănescu. **Banalitate și bizarerie?** Revenim la **Inspecțiune**: „Variatatea interpretărilor confirmă ideea de reciclare permanentă a narațiunii, iar reciclarea permanentă a narațiunii legitimează (nu-i așa?) varietatea interpretărilor... Suntem, dacă vreți, în fața ouroboros-ului care-și înghite coada, arhetipul trimițând la ideea de ciclicitate a lumii... Caragiale, al cărui text este un ouroboros sau, ceva mai aproape de Balcani, «sfânt trup și hrană sieși». Din acest unghi de vedere, **Inspecțiunea** poate fi «citit» (textul ca un perpetuum mobile), cu condiția ca autorul să nu explicitizeze nimic”. (pag. 33). Este al Valentin F. **excesiv, incoerent, metaforizant, fără referințe la planul compozițional?**

Ceva mai aproape de propriul său adevăr se află Valentin F. atunci când preia chipul lui Mircea Iorgulescu, scriind despre **jocul măștilor** în teatrul lui G. Călinescu. Iată o mostră de **supralicitare a stilului apoditic**: „În afară de **Șun. Mit mongol**, piesă considerată, îndeobște, vârf valoric al teatrului lui Călinescu, restul dramaturgiei călinesciene a fost privit de către unii cercetători cu superioară îngăduință, dacă nu chiar cu severitate nemotivată” (pag. 67). Supralicitare zic, căci exemplul zdrobitor care urmează este extras dintr-o „cărămidă” a ilustrațiilor comentator Ion Bălu, tot așa cum altundeva (pp. 65–66), combătând teza descendenței romantice a poeziei lui Călinescu, Valentin F. polemizează inutil cu un Ovidiu Ghidirmic (!). Era acuzat Mircea Iorgulescu că nu scapă nici un prilej aniversar/comemorativ, ocupându-se excesiv de antologii, ediții critice ș.a. în detrimentul literaturii vii? Valentin F., scriind despre Nichita Stănescu, glosează „marginea antologiei **Starea poeziei** apărută în B.P.T. **Comemorativ și encomiastic** ne apare acum și **Continental ascuns** revelat, în varianta lui Valentin F., la Grigore Hagiu, care „de la un volum la altul, parcurge un drum ascendent, cu popasuri de consolidare (...), către esențialitatea lirismului, atât sub raportul imaginii, cât și sub acela al gândirii poetice”. Mai mult decât atât, poetul găsisse la un moment dat tocmai „echilibrul fericit între cuprinderea abstractă, pe cale rațională, a existenței și caracterul concret al metaforei” (pp. 102–103).

Și exemplele pot continua, alese la întâmplare din aproape fiecare pagină a **Viciul-ui nepedepsit**...

Furtunos și nu de puține ori destul de incitant în exhibițiile sale polemico... „de împrietenire” (de pildă în aceea îndreptată împotriva lui Mircea Iorgulescu), Valentin F. Mihăescu rămâne, din nefericire și în continuare, școlăresc și fără haz atunci când, renunțând la metacritică, se chinuie să producă el însuși critică. La fel ca oricărui bun critic român, lui Valentin F. îi priește mai mult arșagul decât analiza, elanul său demolator, adesea savuros, nefiind susținut în contrapartidă de o la fel de convingătoare construcție proprie. Partizanatul său evident răbufnește din aproape fiecare paragraf, sentimentul general emanat de carte fiind acela al unei perpetue frustrări.

Spațiul comunicării

de MIRCEA ANGHELESCU

Intextele publicate în 1928 în volumul **Hanu-Ancuței** au început să apară încă din 1921, în **Viața românească**: nouă povestiri pentru care au fost necesari șapte ani. Această lentă încheiere a cărții într-un interval la fel de rodnic ca altele, în care au apărut volume importante precum **Oameni din lună**, **Venea o moară pe pietret** sau **Țara de dincolo de negură**, arată că ea nu s-a constituit la întâmplare, fără o cumpănire destul de trudnică dacă ne gândim la ritmul obișnuit de lucru al prozatorului.

Cu toate acestea cartea are de la prima vedere un aspect foarte unitar, pe care i-l conferă în primul rând convenția povestitului într-un loc public – hanul, în speță – unde se întâlnesc și-și deschid inima oameni din toate părțile și de toate felurile, după tipicul povestirilor orientale, cicluri unde oamenii (sau intermediarul, care repovestește ceea ce a auzit într-o viață de om) își împărtășesc unul altuia lucruri neobișnuite într-o atmosferă neobișnuită, fie de competiție, pledând pentru sau împotriva unui principiu (întruchipat de regulă într-un personaj), ca în **Sindipa**, fie de presiune ultimativă ca în **Halima**, unde sancțiunea nereușitei, a plictisului, e drastică și definitivă: tăierea capului. Neobișnuită este atmosfera și în **Hanu-Ancuței**, ca în orice loc privilegiat al povestirii, dar asta nu înseamnă nefirească și cu atât mai puțin ciudată, ci doar sustrasă rânduielilor cotidiene, pe care supuse unei realități meschine care ne reprezintă doar sub un anumit aspect, și proiectată dincolo de aceasta, într-un alt spațiu, al unei existențe nu mai puțin autentice, dar nu cotidiene, ci sărbătorești.

Totul arată că asemenea momente și întâlniri nu se petrec oricând, ci necesită circumstanțe cu totul și cu totul speciale. Ele țin în primul rând de om, care trebuie scos din lanțul repetitiv al activităților triviale și cotidiene, și nimic nu este mai caracteristic acestei ieșiri din normalitate decât călătoria, care simbolizează, și temporal, și spațial, părăsirea acestor obișnuințe care ne domină până la a deveni a doua noastră natură. Într-adevăr, un om în călătorie este un om rupt pentru moment de condiționările lui acumulate în timp, un om „liber” de stereotipii și gata pentru noi experiențe care nu sunt, de regulă, de ordinul extravaganțelor, ci se manifestă mai degrabă printr-o sporită deschidere spre comunicare. Și nu e întâmplător că toți drumeții opriți la Hanul Ancuței au câte ceva de spus, numai Ancuța tace: zâmbește, dar tace, deși ea știe cele mai multe dintre aceste povești, pe care nu le aude pentru prima dată; dar Ancuța e doar gazda și prezența ei în caravansariul poveștilor nu se explică prin evadarea din cotidian, ca în cazul celorlalți...

În al doilea rând, comunicarea fiind o activitate sărbătorească, ținând de o atmosferă

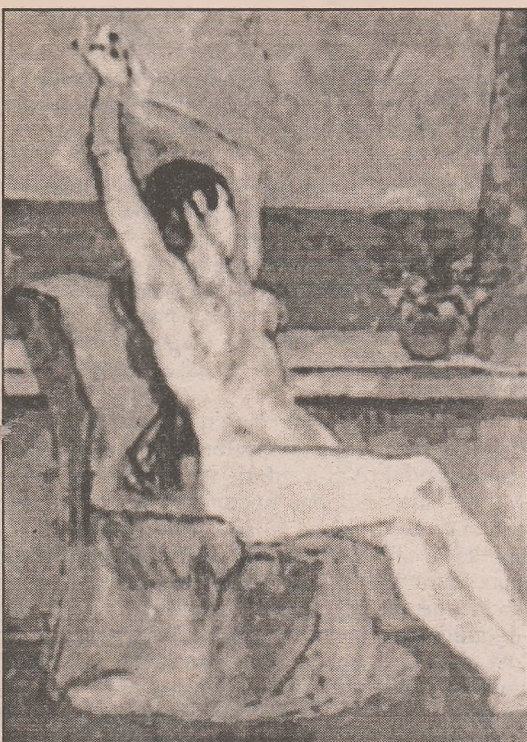
deosebită, omul nu poate intra în acest cerc fără a se pregăti, fără a se purifica printr-un ritual anume, care simbolizează pe de o parte îndeplinirea obligațiilor sale cotidiene (căci sărbătoarea nu poate lua loc pe terenul neîmplinirilor), iar pe de alta desprinderea sa de contingentul material, de cele lumești. Și căpitanul Neculai Isac, și jupânul Damian, lipscanul, nou-veniți în cercul povestitorilor, se desfac întâi de pulberea comună a existenței cotidiene, lăsând grijile zilnice odată cu caii, la grajduri, și împărtășindu-se din hrana și băutura care-l îndestulează pe om și-l eliberează de robia simțurilor, lăsându-l slobod pentru lucrurile subțiri, ale spiritului. Există și un timp special al zilei, favorabil acestei ieșiri din obișnuit, spre asfințit, când umbrele se lungesc și soarele aurește fețele tovarășilor, marcând încheierea zilei de muncă, cum există și un timp al anului mai favorabil adunărilor de acest fel, care e toamna, anotimpul roadelor și bucuriilor de tot felul. Și există, firește, și un timp al omului care e mai favorabil acestor evadări, care este amurgul vieții, mai puțin înclinat spre fapte și mai bucuros să-și amintească de faptele de odinioară. De aici și aspectul de regresione în timp a tuturor acestor povestiri, care se leagă inevitabil de o epocă anterioară, cum se leagă și de o altă vârstă a eroilor ei. Așa se face că timpul privilegiat al povestirii, care pretinde o ieșire din cotidian și din regulile logice ale existenței „reale”, coincide cu timpul și întâmplările nu mai puțin reale ale trecutului nostru, în care însă legile amintirii introduc o elasticitate și o plasticitate nouă; datorită acestui fenomen, fiecare dintre întâmplările istorisite aici (și oriunde aiurea) sunt și în același timp nu sunt riguros adevărate, ele se încadrează și totodată nu se încadrează în sistemul relațional al experienței trăite ș.c.l. Această bivalență subînțeleasă, această ambiguitate sporește farmecul povestirilor pentru că le conferă calitățile ambelor tipuri de comunicare, ideea de real, de trăit, pe de o parte, care astâmpără nevoia noastră de contingent, de experiență, și ideea de simbol, de parabolă cu tâlc, într-o lume în care toate lucrurile au o explicație și un rost, care astâmpără foamea noastră de morală și de idealitate.

Ritualul incontornabil al participării la șezătoare este și o modalitate de a introduce un cere-

monial al existenței sociale, absolut necesară nașterii și transmiterii de experiență, care este povestirea. Pătrunderea și acceptarea unui nou venit în grupul deja constituit sunt supuse unor reguli mai severe decât apare la prima vedere, salutul, desfacerea din straiete și praful drumului – cu toate conotațiile simbolice care derivă – și formalitățile civile către oameni, unde toposul modestiei este punctul coagulant, conturează de fapt o apartenență la o anumită identitate: oamenii se recunosc după respectul arătat acestor conveniențe, și încălcarea lor, cu brutală și prostescă fudulie, este sancționată fără ostentație dar și fără regrete, căci povestirea de o falsă naivitate a lui Ienache coropcarul nu trebuie să ne înșele; dincolo de firul principal al dramei, refuzul lui de a colabora cu îngâmfatul și ușuratecul slujitor domnesc nu e rezultatul fricii de sancțiunea lui Todiriță, ci al lipsei sale de civilitate.

Lanțul poveștilor, al întâmplărilor, este fără de sfârșit. Deși fiecare povestitor are aerul că își consideră povestea cu mult mai importantă și mai frumoasă decât pe a celorlalți – și uneori o și spune –, o asemenea ierarhizare este cu neputință. De fapt, conținutul poveștilor nici nu este important, descoperim cu uimire după o lectură repetată a cărții, pentru că cele nouă texte nici nu aduc întotdeauna povestiri în sensul canonic al termenului: nici Damian, nici orbul nu istorisesc întâmplări dramatice sau cu tâlc. Mai mult, nici povestea comisului Ioniță, mereu amânată deși el cere mereu să spună „cea mai frumoasă și mai minunată istorisire din câte s-au spus”, nu ajunge să fie comunicată tovarășilor săi, ca un semn că această culme nici nu poate fi atinsă; sau că ea nu are nici o importanță. Importantă este pătrunderea în acest spațiu miraculos al povestirii care, în ciuda faptului că ne scoate din timp și ne aruncă într-o zodie a ambiguității, ne ajută să vedem și să celebrăm valorile esențiale ale umanității, ne introduce într-o zonă a sărbătorii care se supune, de veacuri, unor reguli neschimbate și unor valori imuabile, și de aceea este mai adevărată decât oricare dintre întâmplările trecerii noastre din celălalt ciclu al existenței, comune dar triviale. Povestirea nu ne face mai experimentați, mai învățați, ci mai buni. Ca în vechea estetică aristotelică, frumosul se confundă cu moralul.

O imagine plastică a Paradisului pierdut

de CORNELIU ANTIM

Am mai semnalat, chiar în acest colț de pagină, evoluția remarcabilă a unui tânăr artist, ce pare să nu aibă nici un complex în fața timpului, a măștrilor săi, și, mai cu seamă, a colegilor săi de breaslă înveterați în meserie. El se numește **Ion Drăghici** și se află, la cei 36 de ani ai săi, la a doua expoziție personală, după ce a așteptat îndelung momentul debutului de unul singur în arena expozițională autohtonă. Un șir considerabil de saloane colective sau de grup, consacrate graficii, l-a avut încă din 1984, anul absolvirii Institutului de artă, printre protagoniști. În toate aceste instanțe, Ion Drăghici s-a dovedit a fi, înainte de toate, un **virtuos al ideii**. Or, în grafică, linia nu mai urmează, în sensul înalt și contemporan al tradiției, traseele realului, cât, mai ales, pe cele ale **meta-realității**. Un fel de imagine de gradul doi sau trei a unui univers prefigurată în rafinatele oglinzi lăuntrice ale cugetului și sensibilității umane.

Acest artist este posesorul unui instinct plastic de o tulburătoare frumusețe a liniei. El se abandonează, pur și simplu, jocului formelor, și nu arareori al culorilor, într-un discurs plastic ce pare să-și fi uitat pe parcurs

modelele sau pretextele. Imaginația îl susține pe artist în toată această aventură cu subtilitatea evanescentă a unor universuri tranzitorii, în care regnurile se întrepătrund în armonii imprevizibile, dar mereu încântătoare. De aceea, compozițiile lui Drăghici au o seducătoare încărcătură poetică. Ele nu par niciodată încheiate, așteptând parcă gestul finalizator, concluzia unui accent definitoriu, într-un spațiu animat îndeobște de combustiiile unor geneze perpetue. Artistul își provoacă în permanență privitorul la un efort de deslușire incomod, tensionat, lipsit de prejudecăți. El nu se rezumă doar la mesajele primare, la percepția vizuală crudă, vidată de larva polimorfă și subtilă a vocilor interioare. El promovează un tip de citire senzorială, prin toți porii, în dorința de a-și subjugă privitorul (sau martorul) în acest joc, aproape incestuos, de pregătire a asaltului final: cucerirea redutei sale spirituale. O astfel de miză stăruie în vreaa acestui artist, pentru care valorile sunt definite nu atât de perfecțiunea formelor, cât de vibrația lor spirituală, care le conferă, în expresia lor sublimată, noblețe și mister inefabil. Iată, așadar, o interpretare liberă a unui concept al esteticii aristotelice (ca și al celei din vremea Renașterii lui Vico sau Da Vinci) conform căruia **frumosul este categoria metamorfozei infinite**. Altfel spus, **beția aspirației perpetue de a o atinge**.

Un tip de idealitate care alimentează și azi, iată, **energiile creatoare** ale artiștilor. Și, nu

întâmplător, Ion Drăghici își bizuie propria construcție grafică pe un desen de o eleganță și o rigurozitate (firește, în expresivitatea ei atinsă de înfiorările sensibilității moderne) aproape davinciană. Este, poate, soclul foarte sigur, de pe care orice expansiune a fanteziei sale creatoare devine posibilă. La o fire atât de intens contemplativă – în care se regăsesc esențe de o indiscutabilă distincție poetică și stilistică – așa cum este Ion Drăghici, este foarte natural să nu acceptăm jocul întotdeauna provocator, dar și înșelător, al formelor fără o temeinică asociere a pătimirii intelectuale care îl generează.

Se poate vorbi, firește, de viziunea pregnant senzuală a lumii pe care ne-o propune, de multă vreme, acest artist. Dar în cuprinsul acestei lumi se întrețes întotdeauna expresiile simbolice aglutinate ale caracterelor fundamentale care se confruntă în spațiile realului. Ele nu poartă neapărat o identitate anume, dar sunt marcate fără echivoc de pecetea predestinării lor simbolice. Viața și moartea, binele și răul, iubirea și ura, candoarea și minciuna, prietenia și dușmănia, frica și iluminarea cutezătoare, toate sunt în concepția acestui creator variantele multifacetate ale aceluiași arhetip. Un fel de model angevin, în care sunt topite virtuțile aceluiași arhetip și contradicțiile lumii vii, în care artistul se mișcă precum într-un **Paradis pierdut**. În fond, o altă accepțiune a unui alt ideal renascentist. Matrice spirituală din care artistul însuși se revendică.

Lumea literară

■ La ora când apar aceste rânduri se știe ce-a fost și cum a fost la Conferința Scriitorilor (avem imagini și texte în interiorul revistei), așa că nu putem omite alte întâmplări din lumea atât de fascinantă a literelor. S-au cam strâns rândurile scriitorilor, cei chemați de politică au renunțat – în parte – la ea, cei cu propensiuni manageriale nu-s nici ei mai veseli. Mai ieri, la lansările de cărți, asistența era subțire, acum, când multe par să se așeze în matca lor, asistăm la un reviriment. E bine, chiar foarte bine că ne recâștigăm autorii, publicul și prestigiul. Unul moral, fiindcă de altele nu prea e vorba acum.

■ Cu toate demagogiile parlamentare și panglicile guvernamentale, revistele literare – autentice voiam să zicem – agonizează. Sponsorii și-au cam încheiat socotelile, dacă nu-i o lege a sponsorizării bună ei nu mai sunt tentați să dea, banii din alte părți întârzie să apară. În acest context a avut loc o discuție

interesantă cu principalii redactori șefi ai publicațiilor de profil, organizată la TV cu promptitudine și profesionalism de Cătălin Târlea, și el un bun cunoscător al degradingoladei culturale. Au răspuns invitației Gabriela Adameșteanu, Gabriel Dimisianu, Bogdan Ghiu, Fănuș Neagu, Cristian Tudor Popescu și Marius Tupan. Fără doar și poate – ca să folosim un termen drag președintelui cotrocenean – s-a ajuns la un consens. Puterea nu-i interesată să sprijine arta și cultura, chiar dacă mai oferă câte un ciubuc pe ici, pe colo, să mai ademenească mercenarii, iar ceea ce a ținut nația trează e lovită în plin. Săracă țară bogată, cu neonomnclaturistii îmbuibăți și nepăsători la nevoile neamului! Va veni și ziua socotelilor cândva!

■ Poetul George Boșca a ținut să-și lanseze cărțile „Compañero” și „O zi cu monsieur Godot” chiar în sediul Uniunii Scriitorilor, în Calea Victoriei 115. Au vorbit cu aplomb și

pertinență Cornelia Maria Savu, Traian T. Coșovei, François Pamfil și câțiva cititori. Nu au lipsit atențiile lichide de rigoare.

■ Chiar dacă editura „Cartea Românească” nu alege întotdeauna cele mai fericite titluri pentru a le publica, eforturile de a organiza tot felul de manifestări merită laude. „Înapoi, în Basarabia” e un volum semnat de Anca Florea, sprijinit prin discursuri de Cristian Popișteanu și Paul Grigoriu. Și-aici participării – numeroși – au apreciat cartea dar și argumentele gastronomice.

■ O librărie care se impune în spațiul nostru cultural este și cea de pe Calea Unirii, „Luceafărul”. Prin strădania colectivului de aici au loc întâlniri care nu pot fi uitate ușor. De curând editura „Grai și suflet” a scos pe piață trei volume (Don Quijote – Cervantes; Întuneric și lumină – Brătescu Voinești; Istoria literaturii române – Al. Piru) și le-a prezentat cititorilor chiar la suspomenita librărie. Mai e de reținut și ambiția celor de aici de a organiza și altfel de manifestări, spre exemplu un cenaclu, împreună cu revista noastră. Le vom acorda tot sprijinul.

Jesús Torbado

S-a născut în 1943, la León. De peste trei decenii – îndată după terminarea studiilor de jurnalistică la Madrid și până în prezent – călătorește intens, pe tot globul, în calitate de trimis special al televiziunii și radiodifuziunii spaniole, sau de colaborator la numeroase ziare și reviste. Primul său roman, Las corrupciones („Corupțiile“), câștigă, în anul publicării, 1965, premiul Alfaguara și se bucură de o entuziastă primire din partea cititorilor și criticii.

Din cele peste douăsprezece volume care i-au urmat – Jesús Torbado cultivă cu precădere romanul, povestirea și eseul – menționăm în primul rând romanele: La construcción del odio („Edificarea urii“), Moira estuvo aqui („Moira a trecut pe aici“), La ballena („Balena“), En el día de hoy („In ziua de astăzi“, premiul Planeta, 1976), El fin de los días („Sfârșitul zilelor“) și El peregrino („Peregrinul“, premiul Ateneo de Sevilla, 1993).

Scrisoare cu informații despre

o rochie

Ești într-adevăr în stare să crezi că te-am trădat, dacă ai să citești scrisoarea asta, dacă o să-ți ajungă, dacă vei coborî vreodată din norul tău aurit și vei cunoaște iar viața din jur. Nu mă refer la viața mea, năruită pentru totdeauna, ci la viața obișnuită a tuturor celor care te-au ovaționat, care te-au aplaudat, te-au îndrăgit de la depărtare și au reușit în cele din urmă să te închidă în palatul acesta pe care ți l-ai dorit atât. Cu ce drept pot spera că mă vei recunoaște totuși? Nu-ți vei mai aminti de plimbările pe înserat prin parc, de copiii jucându-se prin nisip, poticnindu-se pe triciclete, de îndrăgostiții înlănțuiți de talie, de bătrâneii stând la soarele blând de duminică, de gardianul care păzea gazonul, cu privirea-i galbenă și acrită, de tinerii care-și beau berea înhătând cu furie sticlele... Și cvintetul de pruni japonezi vărsându-și florile liliachii aidoma unui strigăt de fericire la sosirea primăverii, cu petalele tot mai deschise la culoare. Îți plăcea să te oprești lângă copăceii aceia, să-i privești îndelung și să le atragi atenția copiilor, să-și amintească de acel moment istoric, cum obișnuiai să spui cu o nuanță de inevitabilă afectare.

Pe vremea aceea copiii mei și ai tăi erau mereu nedespărțiți. De atunci nu s-au mai văzut. Câteodată mai vorbim acasă de Gloria, de Quique. „N-o să ne mai jucăm niciodată împreună, mămico?“ Și ei au risipit promisiuni din belșug, întocmai ca tine.

– Când tăticul o să locuiască la palat, o să vă chemăm și o să avem o groază de cai și de bărcuțe, și mulți soldați de gardă în jur, și chelneri ca să ne servească gustarea, ca-n filme.

Poate chiar tu nu le dai voie să-și îndeplinească făgăduiala. Sau o fi Rosa, veșnic ranchiunoasă, cea care nu-ți dă voie ție? O văd adesea îmbrăcată cu haine simandicoase, mult mai scumpe decât rochia aceasta pe care mi-am cumpărat-o pentru tine, zâmbind cu seriozitate, în rolul ei de primă doamnă care-i vine ca o mânășă de catifea. O văd la televizor și prin reviste și ziare și-mi imaginez că savurează cu voluptate răzbunarea aceasta nesfârșită. Mă rog, îți povestesc toate acestea din milă față de tine: o învinovățesc pe Rosa ca să te cruț pe tine. E felul meu sfios de a-ți mărturisi că te mai iubesc

creme, știa precis că eu plecam să te întâlnesc, ba chiar uneori nici nu se rușina să mă întrebe ce mai făceai, ce soartă aveau speranțele tale de viitor, și dacă eram într-adevăr sigură de dragostea ta.

Știi prea bine că niciodată nu s-a împotrivit să te primească acasă și te-a poftit mai departe la țipari de mare cu cartofi, ca pe vremea studenției, duminici la rând, împreună cu copiii tăi, și chiar și cu Rosa (care știa și ea, dar accepta situația, și la răstimpuri venea la noi ca să punem țara la cale și să înfulecăm mâncarea aceea pe care Jaime învățase s-o gătească în bucătăria bunicii lui).

Îți poți închipui că acum mă doare mai puțin că te-am pierdut pe tine, care stai închis în palat, decât gândul că el a suferit atât și că nimic nu-i va mai alina durerea. Locuim iar împreună, eu mă ocup de farmacie, el și-a găsit o slujbă prost plătită la un oficiu juridic, copiii au crescut și sunt foarte frumoși, dar nimic nu va mai putea fi ca înainte. Ne privim dintr-o dată și-n ochi îi văd oglindită imaginea ta, și el știe că n-am încetat să mă gândesc la tine, că sunt gata să fac iar pentru tine gesturile acelea de dragoste – așa le spunem eu, dar la o femeie măritată era nebulie –: să-ți pun papucii după plimbarea în parc și să-ți mângâi picioarele, să te servesc primul, să-ți cumpăr havanele tale preferate, extrem de scumpe, să-ți potrivesc pe genunchi un pled și să

profit să-mi las mâna să zăbovească în poala ta, să-mi fac atâtea griji din pricina faptului că începuseși să te îngrași... Era vorba pur și simplu de dragoste și toți o știam, deși eu ți-o mărturiseam doar când ne aflam amândoi singuri la tine sau la mine, ori prin vreun hotel la care ne duceam în trecere în timpul campaniilor tale, sau în apartamentele pe care ni le împrumutau câte unii din cei mai fideli și discreți membri ai partidului tău.

– Nu mă despart de tine nici dacă m-ar face președintele Europei. Și, odată sosit momentul, vei fi prima care va primi o invitație oficială de a veni la palat, înaintea oricui altcuiva. O invitație pe numele tău, cu stema, steagul și tot ce se obișnuiește în astfel de cazuri.

– N-o să te rușinezi să fii văzut cu mine?

– Ești nebună! Tu ești tot ce am avut vreodată mai frumos, Charito, iubita mea...

– Poate că protocolul, la momentul respectiv, îmi va cere explicații, garda va vrea să mă percheziționeze, îmi vor face analiza sângelui să vadă dacă n-am alcool...

– O să-ți semnez un bilet de liberă trecere, numai pentru tine.

– Cu poza ta.

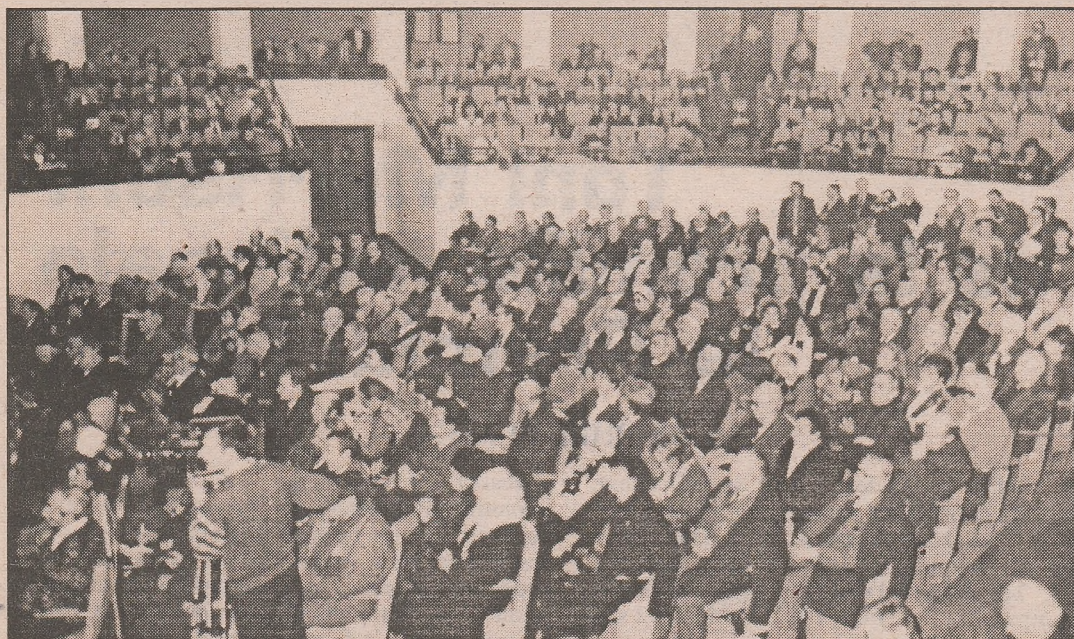
– Cu poza mea, așa cum sunt acum.

– Zău? Așa gol?

– Îmi închipui că puterea îmi va îngădui aceste mici capricii. N-o să-mi sacrific viața fără să capăt nimic în schimb. Vei fi răsplata; tu îmi vei fi răsplata.

Și în clipa aceea râdeai, ca și cum ai fi ajuns deja la putere, pe când bietul Jaime, resemnat, se agita dându-le de mâncare copiilor tăi și alor mei, străduindu-se să creadă că într-adevăr stăteam și lucrăm pentru campanie, făcând eforturi s-o creadă mai ales ca să nu se aleagă praful de prietenia noastră și de admirația pe care a nutrit-o veșnic pentru tine. Unde era Rosa pe atunci? Poate că plângea tot pe tăcute, deși îmi mărturisise că, încă dinainte de a vă căsători, îți cunoștea aceste slăbiciuni și că nu lăsa să-ți scape nici un prilej, întocmai ca la început. Povestea era atât de veche încât n-o mai tulbura, așa spunea. Deci poate că nu stătea și plângea, ci se ducea prin oraș, mâncând de zor cornuri cu dulceață, înghițind toate filmele la modă sau

ADUNAREA GENERALĂ A UNIUNII SCRITORILOR

Prezență numeroasă în Aula Facultății de Drept

Ioana Postelnicu, la 85 de ani, a fost în primele rânduri

Doi diplomați lăsați la vatră: Mihai Sin și Gheorghe Schwartz

Consiliul de conducere al Uniunii Scriitorilor

POEZIE

Cezar Baltag
Florin Iaru
Ștefan Augustin Doinaș
Nicolae Prelipceanu
Ana Blandiana
Liviu Ioan Stoiciu
Constantin Abăluță

PROZA

Vasile Andru
Mircea Nedelciu
Mircea Horia Simionescu
Constache Olăreanu
Maria Luiza Cristescu
Al. I Ghilia

MINORITĂȚI

Galfalvi Zsolt
Kantor Lajos
Galfalvi Gyorgy
Ștefan Tcaciuc

COPII ȘI TINERET

Ion Hobana
Iuliu Rațiu

DRAMATURGIE

Iosif Naghiu
Dan Tărchilă

TRADUCERI

Andrei Ionescu
Andrei Bantaș
Micaela Ghițulescu
Radu Lupan
Aurel Buiciuc

CRITICĂ

Laurențiu Ulici
Nicolae Manolescu
Gabriel Dimisianu
Magdalena Bedrosian
Zigu Ornea

FILIALE

BRAȘOV

Eduard Huidan

CRAIOVA

Romulus Diaconescu

CLUJ

Mircea Opriță

Aurel Rău

Tudor Dumitru Savu

Szilagy Istvan

CONSTANȚA

Constantin Novac

TG. MUREȘ

Mihai Sin

Cornel Moraru

TIMIȘOARA

Cornel Ungureanu

Lucian Alexiu

Marian Odangiu

Slavomir Gozdenovici

IAȘI

Ioan Holban

Liviu Antonesei

Lucian Vasiliu

Liviu Leonte

ARAD

Gheorghe Schwartz

SIBIU

Ion Mircea